

RENAIXEMENT

Adherit a la Unió Catalanista

SURT ELS DIJOUS

VOLEM

La llengua Catalana amb caràcter oficial per a totes les nostres relacions inclús amb el Poder Central.

Corts Catalanes, per a estatuir la legislació civil i per al règim intern de la Nacionalitat Catalana i per a ésser àrbitres de la nostra administració.

Que siguin Catalans tots els qui a Catalunya desempeyïn càrrecs públics.

Fixar contribucions i impostos per a contribuir a les despeses generals de l'Estat en la proporció que correspongui a Catalunya.

Supressió de quintes o lleves i facultat de poder contribuir a la formació de l'exèrcit de l'Estat espanyol per medi de voluntaris o diners.

Essent Nacionalista l'acció que al nostre poble realitza la Unió Catalanista, tenen el dret i el deure de cooperar-hi tots els Catalans moguts per les aspiracions del nacionalisme Català, qualsevol que siga el llur pensar i sentir en matèries religioses, polítiques o socials.

No'l commemorem més l'onze de setembre

OH, Deu! com hi hem arribat an aquesta data?

La rojor encesa de les galtes, l'angunia de les entranyes i les mans crispades vibrant nervudes, amenaçantes, redemptores, Catalans: que s'és fet tot junt per arribar fins aquí amb els braços plegats, distret l'esguard?

Ni grossos trasbalsaments de revolta ni moviments populars ben favorables que han vist passar les nostres generacions en l'esclavatge s'han aprofitat per a res: avall, avall, conformats, esperant un miracle, potser? Ah! si'ls nostres d'ara dos cents anys aixequessin el cap, quina vergonya pels encarcerats d'ànima!

Nosaltres, incansables sempre, no estem pas satisfets únicament en descomptar-nos-hi, perxò: que les engrunes de l'acció seguida, no seràn pas completes tampoc, fins que tinguem la fortalesa de convèncer els masells i 'ls endormiscats que rastrejen per la plana i les muntanyes estimades, entrebancant la sembra rehabilitadora.

Oh, Deu! que hem arribat esbalaimats an aquesta data i encara portem dol al cor i al cap de la Patria, i 'ns donem una vergonya inesplicable! com si un martell ens clavés uns claus sense fi i una llosa retingués per sempre, plena de molsa envellida, l'ànima de Catalunya, dintre un cercle de miseries, vivint de concessions i d'almoines!

Nosaltres presentíem aquest any sense haver de commemorar el segón centenari de la pèrdua de les llibertats Catalanes. Nosaltres volíem cantar un himne de gloria agermanats al món!...

Gerrmans de Patria: us hem de dir que'l nostre dolor no és pessimisme i que les confiances s'acabaràn a l'hora de la nostra mort, únicament. Siguen bons per Catalunya aixís mateix; siguen dignes de la raça desveillant-vos i desveillant els toca-tardants. No'l commemorem més l'onze de setembre, aixís, amb flors i violes i estatués trasplantades, enrenou sense profit per la Gran Gesta, com el fum que vola cap al cel sense deixar rastre.

Enfortim-nos, recatalanitzem i serem lliures!

✠ ANY 1714

EXPLICAN DECLARAN
Y PROTESTAN ALS PRESENTS
Y DONAN TESTIMONI ALS
VENIDERS DE QUE HAN
EXECUTAT LAS ULTIMAS
EXHORTACIONS Y ESFORÇOS
PROTESTANT DE TOTS LOS
MALS RUINAS Y DESOLACIONS
QUE SOBREVINGUESSEN A
NOSTRA COMUNA Y AFLIGIDA
PATRIA Y EXTERMINI DE
TOTS LOS HONORS Y PRIVI-
LEGIS QUEDANT ESCLAUS

El marbre negre

PASSAT de Catalunya!

Els com una llantia recentment apagada, que encara aixeca en la fumerola retorta de dolor, un infinit enyorament de les claretats passades.

Oh, passat lluminós de Catalunya, que aleuges dintre del nostre pit i en les entranyes de la terra inquieta: un mal vent d'esclavatge t'ha apagat, i ja fa doscents anys que la teva flama no il·lumina la humanitat.

Drets proclamats, lleis donades al món, conquestes espirituals triomfantes, gloria antiga de la nostra raça... tot caigué sots la petja destructora de l'invasor.

L'onze de setembre de 1714, a l'ésser junyida Catalunya a la dominació borbònica, un ressort espiritual degué trencar-se fent trontollar la terra; un dels pobles que més havien contribuït a l'avenç mundial, desapareixia com a força viva, enfonzant-se en l'esclavitut més afrosa.

Mes aquell poble no podia morir definitiva-ment; car abans de caure vençut en l'heroica lluita, llençava a les generacions futures, en el seu clam freturós de vida, la clau d'una nova llibertat.

Mes és escrit en les constel·lacions que senyalen els destins dels pobles, que els catalans no l'hauem aquesta clau lliberadora, mentre no siguem dignes d'ella; mentre no posseïm aquella humana bondat i aquella fortitut patriòtica, que fan que per damunt del voler de les tirànies, la llibertat dels pobles sigui decretada per una força misteriosa i irresistible, que va conquerint victoriosament fins la consciència dels mateixos esclavitzadors d'aquella llibertat nacional.

Els catalans no tindrem la lliberació col·lectiva ni'ns mereixerem tenir-la, fins que aquella

llibertat que desitgem per a la nostra patria, no existeixi ja plenament en nosaltres mateixos; mentre no siguem sans de cos i bondadosos d'ànima.

El dia que cada un de nosaltres la porti dins d'ell, en la seva individual perfecció, la Patria lliure, aquell serà el dia venturós de la nostra nacional deslliurança; aquell dia ens serà donada la clau que nostres avant-passats, vençuts per la força, llençaren a la futuritat, per a obrir amb ella de bat a bat les portes de l'avenir de Catalunya.

I aquesta victòria no haurà pas d'assolir-se amb dol i sacrifici. Aleshores n'hi haurà prou, que tots ens abracem amb anhel vivíssim, per a que d'aquella abraçada n'ixqui la llibertat de la patria, amb aquella invicta poixança que posseeixen els fets triomfants, davant l'esclat dels quals es fa la llum en la consciència inferior dels dèspotes i les espases cauen de les mans balbes dels servidors de la tirania.

Entretant rentem-nos de tota culpa; allibrem-nos de tot pecat de crueltat o de feblesa o de manca d'amor envers el nostre germà. Fem penitència, catalans; que en tota penitència hi ha el redemptor enfortiment en una virtut nova.

Tot un passat de seny i de justícia obra damunt nostre, d'aïtal faisó, que gairebé és instantiu en nosaltres l'avençar per el camí de la perfecció humana.

Sobre 'l marbre negre de la nostra esclavitut, hi ha la darrera paraula de la llibertat catalana.

Obrim-els-hi un ressò en el nostre pit, a aquests mots sagrats, i oferim a la Patria la humil conquesta intel·lectual, l'alliberació del petit vici, l'enterniment en una nova bondat... tota la nostra ànima, per a tornar-li la llibertat preuada.

UNIÓ CATALANISTA

VINDIQUEM CATALUNYA

Recordatori - alegoria del Segon Centenari
de la pèrdua de Nostres Llibertats

DIBUIX J. TRIADÓ : TIRATGE ELZEVERIANA

Preu: DOS RALS

De venda en tots els kioscs i llibreríes, a la Unió Catalanista (Comte de l'Assalt, 4) i a la nostra Redacció (Boria 24 i 26).

Encara!

AQUEST any de 1914 és pels catalans la commemoració del segon centenari de l'arrabament definitiu de les llibertats de Catalunya. Si aquesta commemoració s'hagués pogut celebrar en uns temps en els quals ja tots els pobles fossin lliures, les guerres fossin acabades i l'universalisme per federació de nacionalitats fos l'organització de l'humanitat, seria aquest any de 1914 per a nosaltres els catalans un bell any, car a l'ensem que glorificaríem els que donaren la llur vida i els que lluitaren generosos per una afirmació de llibertat, rebríem dels homes que ja han assolit la pau definitiva del món, l'homenatge esperitual que s'ha de rendir a tots els martres que a través de l'Historia de l'humanitat, han entregat tota la llur existència a l'ascensió de l'espècie humana per a que esdevingui a la plenitud de la civilització i la violència hi sigui desapareguda. Ço, per dissort immensa, no és possible: de 1714 ençà les lluites no han parat, la violència apar encara mestressa i directora de les relacions entre els homes, i els centenaris de les lluites èpiques per al triomf de la bondat humana, no poden celebrar-se en la pau i encara se celebren havent-hi a l'humanitat lluites cada cop més ferotges i revivències barbres que cada cop més s'acosten al selvatgisme.

Els que aimem tot el món en la nostra Catalunya perquè som universalistes de l'afirmació de totes les llibertats individuals i col·lectives, el millor homenatge que podem oferir als catalans de 1714 víctimes de la tirania de la força i del selvatgisme de la guerra, és fer constar que la nostra vida tota humil a l'immensitat del món, però forta i conscient per posseir consciència clara de la realitat, se sent ara batent de protesta i vibranta de promulgacions.

De protesta envers la violència que governa el món, envers els promotors de les guerres que esclavitzan els pobles matant els homes, envers tots els qui amb una fredor d'ànima que apar la fulla d'acer que traidorament mata, arrasen la vida, que ix de la terra embaumadora de l'ambient amb flaires de flors i que grana la nudrició de l'humanitat, vessant-hi una mar de sang fins a deixar-la ben xopa i fent estremir l'aire del món amb l'esgarrafós plany de dolor dels que moren patint i viuen morint i fan pantejar l'humanitat tota amb el

llur dolor i amb el bleix anguniós dels vells, de les dones i de les criatures, que se senten esquinçada l'ànima perquè 'ls hi han condemnat a sofriment i a mort an els que eren el goig de la llur vida i eren eternals radiadors de l'amor humà; que l'home a la plenitud de l'ésser quan els Estats el duen a la guerra, és el centre de amor que fa possible l'existència de l'humanitat. I si aquesta desolació i mort no abastés, els crudels destrueixen la vida, no sols a la plenitud de l'existir, sino que arreu anorreen tota obra humana de cultura, de civilització, de protecció, immolant en la llar la família, en els monuments esvaint l'esperitualitat del poble, en els centres de cultura atentant a la consciència de l'humanitat; i si greu és certament el matar homes, destruir la producció humana és tant o més greu encara, car suposa una perversió psicològica propia de monstres humans de naixement.

La promulgació, és la d'afirmar a tots els temps, a tota hora, a tots els instants de la vida, a tots els llocs, per tant la vida nostra existeix, la pau entre 'ls homes, l'odi sant a la violència, la justícia exercida per l'esperitualitat humana com a norma de solidaritat universal, l'intangibilitat absoluta de la vida dels homes, l'amor de l'humanitat per a corregir totes les imperfeccions. I a les guerres d'ara que fan escolar la sang dels homes que 'ls destruiràn i els sometran a insospitats crudels sofriments, hi succeiràn les lleis d'amor humà a les quals sia l'amor de l'home el que s'hi vessi, i els homes en comptes de sentir-se ferits i adolorits, se sentin confortats, enfortits per l'esdevenir amb major potència de vida per a oferir-la a l'humanitat, i així els vencedors en comptes d'ésser els més crudels, els que posseeixen més enginy per a matar i destruir i els que duen a la llur vida el goig dels tirans, ho seràn els més amorosos i els més bons, els que faràn regenerar i reviure als qui tinguin la vida desviada i els que en comptes d'enginy de destrucció portaràn a les mans belles flors del perfeccionament humà i la civilització, obtingudes per la Ciència i la Bondat.

Ara l'humanitat té la mala costum d'honorar als grans vencedors que són símbols del dret de la força i rendeix gran respecte i honors als esguerrats per la força triomfanta, i els mostra, com exemple, a les joves generacions per a que per a ésser tirans aimint el destructament de la vida.

Els símbols que han d'ésser exemple de l'humanitat, són els dels homes senzills i bons,

els dels bells esforços i vessants de vida per a que la civilització humana allargui la joventut dels homes forts i de robustíssim esperit, engendradors de tota llei de benaurances i de perfeccionaments per a l'humanitat.

Ara, al 1914, que l'esperit dels homes normals sent tot el dolor que afligeix a milions de germans nostres, ara vosaltres, martsres vençuts del 1714, martsres no de guerres sinó de llibertat, no'l sé commemorar el vostre sacrifici de faisó més digna per a vosaltres, víctimes immolades a l'imperfecció de l'humanitat, que posant en el meu esperit tocant al dolor que l'angunia, la fermissima afirmació que comprèn l'avorriment a la guerra, i la de la vida tota forta i vibranta, per a que no tardi la era de l'amor i la pau entre'ls homes, l'universalisme de la llibertat dels homes i dels pobles.

D. MARTÍ I JULIÀ.

Els nostres enemics som nosaltres mateixos

EN el transcurs de la nostra modesta actuació, mai ens havem sentit pessimistes; mai el més lleu defalliment ha contorbat la nostra tasca, si de poca transcendència per la seva escassa valúia, abastament rublerta d'entusiasme. Cal però, convenir, sens deixar mai l'optimisme, que si no'ns correigim d'una vegada de tota una munió de defectes, que gairebé han pres aires d'habitud en nosaltres, és ben poc esperançador nostre pervindre, car sembla que ho fem aposta per a que la nostra Nació retardi el gaudir de la vida plena.

Ben sovint vos trobareu amb individus qui vos havien fet concebir alguna esperança—tal era l'entusiasme que havien demostrat en la lluita per la nostra causa reivindicadora—que allunyats de fa temps de la vida activa, resten isolats de tot antic companyerisme, car segons diuen estàn desenganyats. I el desengany, amb tot i que no poden explica'ns-en ni una sola causa que amb un xic de fonament el justifiqui, els ha corprès d'una aital faisó, que vos malparlen de tot i de tothom, consideren la causa de Catalunya com a irremeiable, no essent rès més que, una falta absoluta en el individu qui tals coses vos diu, de l'equanimitat indispensable, que'ls homes normals ser-

ven per a la defensa de les generoses idealitats que'ls fan moure.

També ben sovint ne trobem d'altres qui amb tot i seguir dient-se fermament nacionalistes, llegeixen solament periòdics forasters, amb exclusió absoluta de tots els que siguin catalans. Si tinguessiu de jutjar per catalanistes solament als que troveu amb un periòdic redactat amb la nostra llengua a les mans, ben segur que'l nombre seria tant minço, que si no fos la confiança que tenim, de que tota cosa justa ha de triomfar, vos descoratjaría.

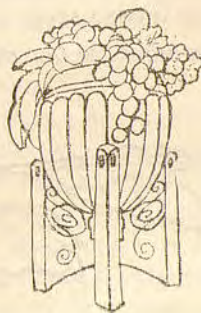
L'assistència a espectacles que per ésser genuïnament forasters, malmeten i desnaturalitzen la nostra peculiar manera d'ésser, vos la defensen gent que diu que pensa com nosaltres, com a cosa que per rès afecta al nacionalisme.

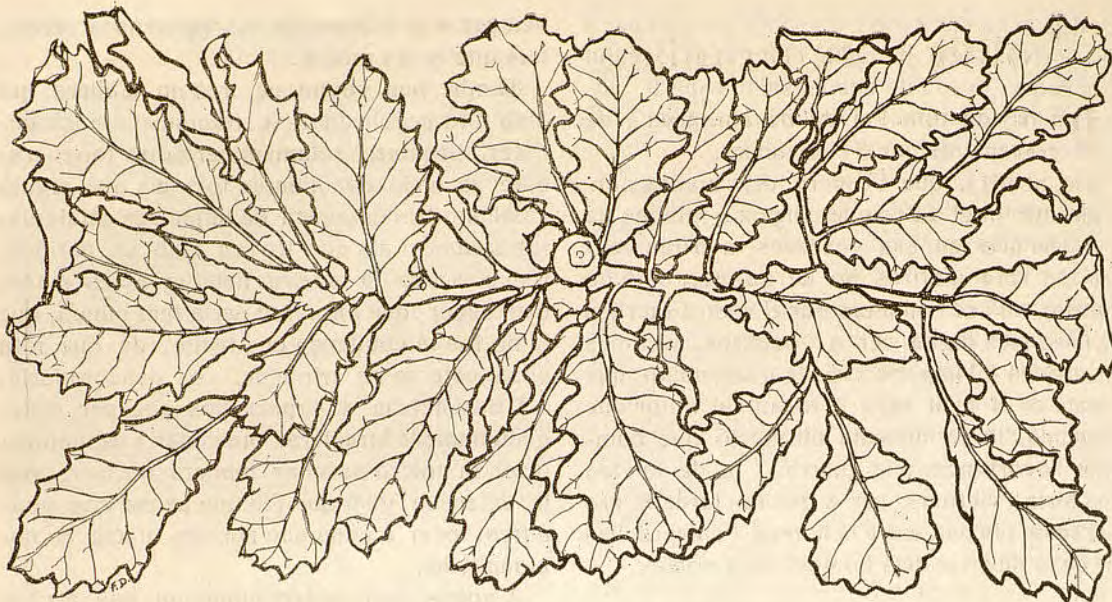
A voltes, són col·lectivitats qui han arribat a un grau d'explendor extraordinari, qui per la seva actuació d'indiscutible transcendència social i patriòtica han merescut la simpatia de tots els catalans; que les ensenyeu com a veritable exemple a seguir per ésser una de les poques obres positives que s'han realitzat malgrat tots els partidismes i miseries personalistes, i que malgrat tot això quan ja pot jutjar-se la seva obra gairebé com a perfecta, vos trobeu que'n el seu interior ja hi ha qui furga per a inculcar-li costums i vicis que de sempre han sigut obstacles que retardaven, quan no impossibilitaven el nostre triomf.

Cal que d'una vegada ens correigim, altrament passaràn dos centúries més, sense que havem adelantat un sol pas en el camí de les nostres reivindicacions; tota energia perduda en els esmentats defectes, és un tort que fem a la nostra causa; de no esmenar-nos semblarà que no més ens mogui l'inconciència o la vilesa.

Ni amb l'una ni amb l'altra serem dignes de Catalunya.

J. RODERGAS CALMELL.

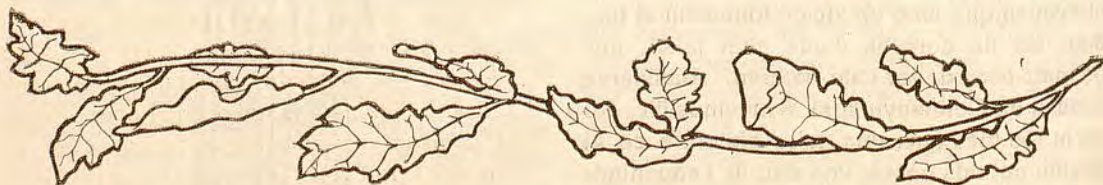

Qui fou caigut, mai fou vençut
 si a cop felló vinclà la testa:
 mai fou vençut qui fou caigut
 si en son esprit no han fet conquesta.
 Verge ha guardat sa llibertat
 lo qui d'amor no l'ha entregada;
 sa llibertat verge ha guardat
 anc que li'n siga profanada.
 Esclau d'antany, mestre d'enguany
 si lo mestratge bé merita;
 mestre d'enguany l'esclau d'antany
 si per ser mestre 's capacita.
 No hi ha faisó contra raó
 que durar puga per molts segles;
 contra raó no hi val faisó,
 que a cor enter no'l bleguen regles.
 —Cad'un de nós val tant com vos...
 —diu a tothom qui bé s'estima.—
 Val tant com vos cad'un de nós;
 més, si bon dret nos enraïma.—
 I té bon dret qui és sà i condret
 per a regir-se a casa seva:
 qui és sà i condret i té bon dret

no pot cedir la seva reva.
 Reva de cor, reva d'honor...
 Homes o pobles, respectau-la!
 Reva d'honor s'imposa al cor,
 que és quelcom viu i no pas faula.
 Com un allau de contra-pau,
 és tota força malentesa;
 contra la pau, de tota allau
 va furienta l'escomesa.
 Si no s'hi dó curs de raó,
 qui sab l'allau on se'n va a raure?
 Si a la raó curs no s'hi dó,
 qui sab allò que pot fer caure?...
 Reva d'honor, s'imposa al cor,
 que és quelcom viu i no pas faula:
 reva de cor, reva d'honor...
 Homes o pobles, respectau-la.

Sino, plorau vostres pecats
 car heu d'ésser anihil·lats
 al bell llevant de taula.

VICTOR CATALÀ

Política imperialista

DE les diferents opinions que s'han emès respecte del conflicte Europeu, en relació a la nostra política i a la nostra actuació, la que més impressió m'ha produït, per les conseqüències que pot portar, és lo que sembla un estat d'opinió en certes altes esferes i que per lo vist afalaga també an alguns dels polítics de la nostra terra catalana.

Els partidaris de l'aliança amb Alemanya, per justificar la seva opinió, diuen que en el cas d'oblindre aquesta la victòria, ens donarien Gibraltar i Portugal.

Això indica una política imperialista degenerada que des del temps de Felip II tants desastres ha portat a l'Estat espanyol, perquè sols s'ha deixat conduir per l'orgull i la fallaraca.

Ens donarien Portugal... però es que creuen els que això diuen que'ls portuguesos acceptarien de bon grat ésser súbdits espanyols? Es que no saben que'ls portuguesos s'unirien com un sol home per a lluitar per la seva independència, i que vençuts, tornarien a lluitar una i altra volta fins oblindre-la?

Per consegüent, nosaltres, tindríem de tenir-hi an aquell territori, permanentment, més de 100.000 homes que acabarien d'enfonzar l'Hisenda espanyola.

Però apart d'això, els catalans que estimem la nostra nacionalitat i volem l'autonomia integral de Catalunya, volem també una Iberia Federada i, per tant, no podem admetre de cap manera, i hem d'oposar-nos amb totes les nostres forces, a que's formi opinió en favor d'una aliança o intervenció que portés com a resultat la pèrdua de la independència de la nostra germana portuguesa, com si's tractés de la nostra terra; hem d'ésser més patriòtics que ells.

Durant el govern d'En Canalejas es va dir, i es donà com a cert, que les tropes espanyoles entrarien a Portugal amb l'excusa de demanar-nos, molta part del poble portuguès, que hi poséssim ordre. El temor de la protesta de molta part de l'opinió i del moviment revolucionari que's podia produir aquí, feren fracassar aquell baix intent.

Diràn alguns, que això no podia ésser sense consentiment d'Anglaterra i que aquesta nació no ho hauria permès. Sols haig de recordar que hi ha hagut diferents acords entre Anglaterra i Alemanya respecte a les colònies por-

tugueses, i que l'últim acord ha sigut: Que Anglaterra cedís a Alemanya el dret d'actuar, en el terreny econòmic, a la colònia portuguesa d'Angola, i a la participació en el ferrocarril de Bahía Lobito Katanga de dita colònia; per la seva part Alemanya cedís tots els seus drets (?) a intervenir en la colònia de Mozambique.

Si aquestes dues grans potències varen tractar i disposar d'interessos econòmics d'aquestes dues colònies portugueses sense tindre en compte per a res a Portugal, no és fer un acte de sobirania sobre aquells territoris? Amb això n'hi ha prou per a que podem considerar com a possible i fins molt probable que si a l'Anglaterra li hagués convingut per a convèncer a l'Alemanya respecte a la limitació d'armaments, donar-li una de les colònies portugueses al mateix temps que oferir a l'Estat espanyol l'òs (difícil de rosegar) de Portugal, no tingués cap empatx en fer-ho, si això hagués portat una aliança ofensiva defensiva amb nosaltres que, malgrat la nostra debilitat, hauria contribuït a augmentar la seva força en el Mediterrani i millorar la seva situació a l'Atlàntic.

No: nosaltres hem de protestar i lluitar contra aquesta política xorca que ha conduït a l'Estat espanyol de desastre en desastre, i fer-ne de vera atracció a que'ns obliga la situació geogràfica i comunitat de raça del poble de Portugal.

Devem, doncs, al Parlament i arreu, propagar una política ben diferent: posar front a front les dues polítiques. Contra aquella, la nostra: la política verament Catalana.

Estar amatents per a sentir els més petits batecs del cor de la nostra germana, procurant demostrar-li continuament, sense el més petit defalliment, i d'una manera lleal, sincera noble i generosa, que desitgem la seva amistat, i que sempre ens trobarà disposats a ajudar-la en quant poguem, per a resoldre en favor seu les dificultats que la política internacional pot oposar-li, fent entendre que tot atac a la integritat del territori portuguès i a les seves colònies, ho considerarem com un atac al nostre territori.

Exigim, doncs, que'ls governs segueixin aquesta política de germanor envers Portugal, enèrgica, ben pensada i constant, sense parar i sense el més petit canvi d'orientació. Exigim que comenci al moment, a l'objecte de que units per tota classe d'interessos i sentiments, poguem fer sentir el nostre pes comú en la

conferencia mundial que s'ha de reunir després d'aquesta sagnanta guerra.

Si nosaltres no podem obtenir cap benefici (permaneixent neutrals) posem tot el nostre pes en favor de nostra germana, preparant la unió per medi de la Federació Ibèrica.

FRANCESC MACIÀ.

Vilanova i Geltrú.

D'esquena al passat

AN el nostre cor d'homes de fè, en nostre convenciment absolut de que temps a venir Catalunya ocuparà un lloc proeminent entre els pobles cultes, avençats i deslliurats del món, rès ens diu la data d'avui en el seu sentit d'apenament per fer ja dos segles que no ocupem en el món el lloc que podríem ocupar-hi. L'hora d'ara i els temps que han passat des de 1714 fins avui, no han sigut ni són encara els moments tant anhelats per els aimants de la Llibertat, de la Pau i de la Justícia. En aquestes dugues centuries que avui es compleixen, el món ha sofert transformacions tan notabilíssimes que l'han fet desconegut, i çò degut al cada dia major coneixement de la veritat, a l'avenç científic, i aquest avenç grandíssim, immens, no ha tingut prou força encara per a destruir la teoria de Darwin, ni mitja centuria ha, dictada.

Des de la meitat primera del passat segle que la transformació de les coses materials s'ha realitzat bellament, i a l'unisó amb ella l'intel·lectualitat avençava aiximateix gegantíment. Les ideologies més humanes, les més santes, les més justicières exaltaven la passió dels homes; un crit de germanor ressonava d'un cap a l'altre de la terra; el dolor humà paulatinament finiria, i damunt la terra tota hi planaria una era d'amor que faria dolça i bella la vida, puix que tot patiment hauria finit, i la concepció dels sauis, feta realitat, hauria estat beneida mil voltes per totes les criatures terrenes.

Mes no, tot çò avui és lluny d'ésser realitat, tot çò, aquesta ideologia tres voltes santa, ha sigut llençada al llot, llot pastat amb terra dels camps fructífers i amb la sang dels qui devien laborar-la. De rès ha servit l'avenç científic, de res han servit els grans homes de l'intel·lecte, de rès els grans apòstols de la pau, la

teoria darwiniana ha triomfat damunt la civilització moderna, més vèrbola que realitat.

Els homes que llitem per una era de normalitat absoluta, malgrat que damunt de les nostres testes hi pesi la llosa de l'opressió, no devem desesperar-nos pas. Hem viscut dues centuries contemplant com els imperialistes, de triomf en triomf, anaven apoderant-se de tots els afers de la vida. Dues centuries oprimint pobles, dues centuries parlant-nos de progrés i civilització, dos segles de transformació fictícia, puix que la Naturalesa ha tornat a clamar i serà ella la que a la fi triomfarà per damunt de les tiranfes. L'imperialisme era una necessitat, l'imperialisme era la civilització, l'imperialisme havia de fer gran al món; i avui, al començ del segle dels grans avenços, veiem com l'imperialisme, no era més que un neulir pallaso disfregat d'atleta. Els estats imperialistes, uns als altres, mutuament, s'escometen amb barbarie i amb les lluites llurs no fan més que retornar als temps primitius de la vida humana. I som nosaltres, els que hem renegat mil voltes de la opressió disfregada amb un *saludable* uniformisme, de l'imperialisme, que avui contemplem, esfereïts per la barbarie, el fracàs dels grans estats.

Serán les petites nacionalitats, serem nosaltres els nacionalistes els qui la portarem la civilització al món, realitzant la federació de tots els pobles de la terra. Serà el Nacionalisme qui retornarà a tots els pobles les grans deses i exuberancies propies dels pobles lliures. Però no retornant-li la vida d'ahir migrada i prenyada de prejudicis no, sinó una vida nova, despullada de tot egoisme i de tota maldat; una vida que no'ns recordi per a rès el passat, que de rès ha de servir-nos, ensorrats ja per a sempre tots els tradicionalismes.

L'hora del Nacionalisme és arribada, el fracàs de l'imperialisme és un fet; no'ns apeni, doncs, la celebració del segon centenari de la mort de nostres llibertats; la Natura torna i lo fictici se'n va a la posta. Salut a la vida lliure!

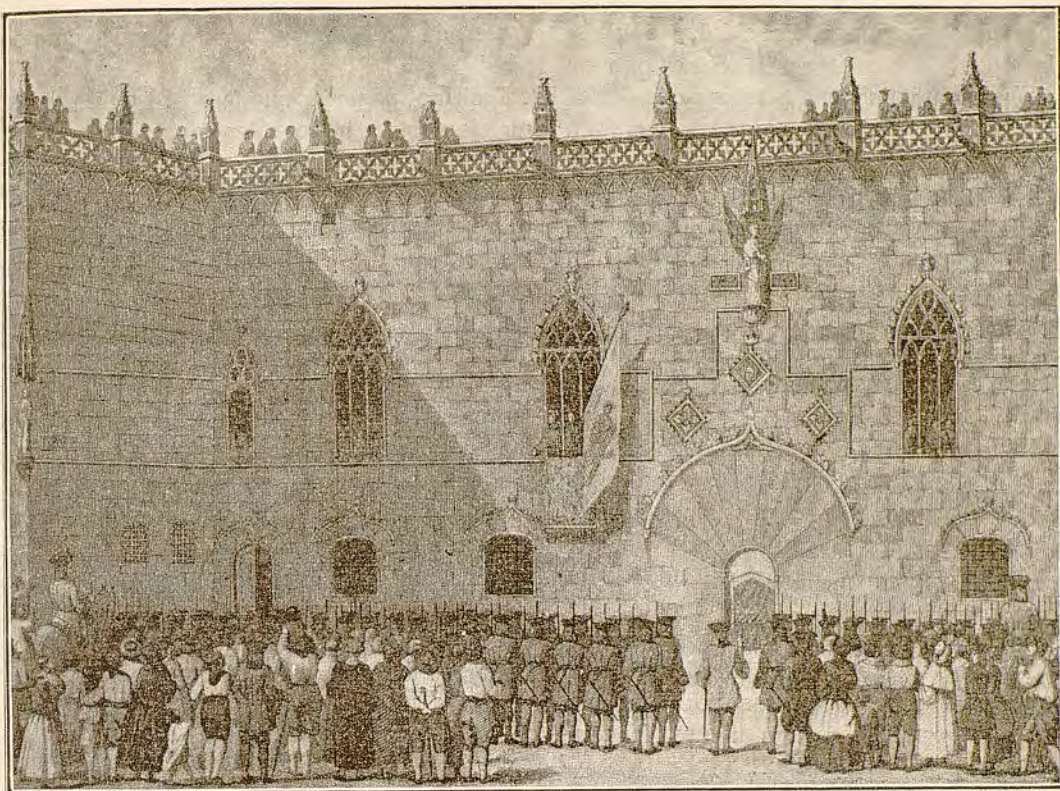
F. ROSELL.

◆◆ RENAIXEMENT ◆◆

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
Carrer de la Boria, 24 i 26 pral.

Hores d'oficina: de 6 a 8 tarda, i de 9 a 11 nit
Preus de subscripció: 2 ptes. trimestre

EPISODIS HISTORICS

GRÀFIC DEL SETI DE BARCELONA

: 24 DE JULIOL DE 1713

Després que'ls Comuns, dirigents des de Barcelona, de la vida de Catalunya, hagueren declarat la guerra a Espanya per no voler sotmetre's la Patria Catalana als despotismes del rei Felip V, començaren a la capital del Principat els preparatius per a resistir el seti amb que l'amenaçaven els espanyols.

Un dels acords presos en aquest fi per el sabi Concell de Cent fou el de tenir exposada dia i nit en un finestral de la Casa Comunal, mentres durés el seti, la gloriosa i venerada bandera de Santa Eulària, ensenya que'ls barcelonins enarbolaven únicament en cerimònies extraordinàries o en cassos de guerra.

En el dia darrer de llibertat absoluta, el dia 24 de juliol de 1713, car a l'endemà començà el seti de Barcelona per les tropes de Felip V, es procedí a executar la cerimònia d'exposar la bandera, cerimònia que revestí com sempre extraordinària solemnitat i a la qual concorregueren tots els ciutadans i delegacions dels pobles de la comarca.

El Consistori dels Concellers, el Concell de Cent i la noblesa que havia restat a la capital per a defensar la causa de Catalunya, es reuniren a la sala del Trentenari ont era guardada l'ensenya d'on la prengué el Conceller en Cap En Manuel Flix per a entregar-la al Comte de Plascència elegit per els Concellers per a la que's considerava honorífica distinció d'enarbolat per ses mans la venerada bandera. Acompanyat dels Concellers en Cap i segon i seguits dels demés Concellers i acompanyament, es dirigiren al finestral principal de la Casa de la Ciutat, on fou colocada l'ensenya de Santa Eulària i d'on no fou retirada fins al darrer del seti, en que fou tret a campanya per el darrer Conceller en Cap, En Rafel Casanova.

Els catalans de 1714 i els de 1914

JO no puc llegir sense emoció les pàgines gloriuses de l'assetge de Barcelona de 1714. L'heroisme d'aquells catalans que donaren a la Patria fins les propies vides frontolla mon seny i exalta mon esperit.

Quan jo veig els catalans d'avui, els qui en l'ordre de la representació patriòtica són elements directius, successors dels Casanova i Villarroel d'aquell temps, partint-se els benifets de la governació oficial amb els hereus de Felip V, que enrunà i engrillonà a Catalunya, la dolor m'estreny el cor fins a perdre el món de vista.

Ja sé, ja conec els raonaments dels actuals capdills: que'ls hèroes d'allavors són dignes de tota lloança, per llur esperit de sacrifici, però la seua abnegació fou estèril i pot-ser perjudicial a Catalunya: que la caiguda de la nostra terra no devingué precisament de la invasió estrangera sino de la previa degeneració del caracter català, preparadora de la *debacle*: que una honrosa transacció amb els tirans hauria sigut tal vegada menys funesta per a l'esdevenir de la Patria...

Però jo dic que tot això són falornies. Els catalans que en 1714 se bateren a mort contra els enemics de la Patria compliren amb llur deure, puix si bé no pogueren evitar la caiguda, feren aquesta tan gloriosa que honoraren a Catalunya per tota una eternitat i assaonaren i fertilitzaren el ferrer per a futures reivindicacions. Els qui no complim som els catalans d'avui, egoistes i masells davant les ofenses a Catalunya.

I dic també que, si realment a la pèrdua de les llibertats catalanes hi contribuí bon xic (en això estem conformes) el decaïment previ de la espiritualitat nostra, no és menys cert que la dita espiritualitat està ben compromesa avui per les complacencies de la nostra gent amb la llengua de Castella, predominant en el sí de moltes famílies (àdhuc de les que passen per nacionalistes i regionalistes) com mestressa del nostre treball, del nostre comerç i de les nostres diversions i àrbitre, gairebé sempre, de la major part de nostra vida social en tots els ordres. Es pot ser un síntoma de reintegració de l'esperit català la boja afició a les curses de braus, genuïnament flamenques,

mostrada darrerament per tants germans nostres?

I afirmo, ademés, que feren bé en no transigir els nostres honorables avant-passats davant d'un enemic innoble com era el que vexava a Catalunya. Es preferible sempre la mort a la vida sense honor. Els qui manquen són els catalans d'avui al contemporitzar amb les corrupteles del règim centralista que patim; els qui volen viure congraciats amb els poders detentadors de la nostra sobirania nacional, menjant en llur taula i convidant-los a la nostra, com si rebéssim d'ells tracte de germans; els aduldors de la reialesa successora d'aquella tan funesta per a Catalunya i no reparadora de son dany; els qui s'alien impudicament amb els enemics declarats de les reivindicacions catalanes; els qui parlen i obren tothora com *incondicionals* d'una organització dintre la qual Catalunya no viu amb la dignitat i llibertat que li corresponen...

Ah! jovent de Catalunya, cors generosos de la nostra terra, flectem els genolls davant la memoria dels hèroes catalans que sacrificaren per la Patria interessos i vides i fem-nos el propòsit d'imitar la seua honrada llealtat.

No és pas que s'hagin d'agafar les armes i provocar conflictes sagnants per a fer-nos dignes successors dels Casanova i Villarroel. Indubtablement les circumstancies de cada cas requereixen una forma d'intransigència distinta. Però si que devem juramentar-nos a no acceptar tracte *voluntari* de cap mena amb els que representen oficialment l'esperit invasor. Els organismes del Poder Central, en llurs graus distints, des del més enlairat fins al més humil, representen anells de la cadena que té empresonat l'Esperit de Catalunya. Doncs amb tots ells devem tenir-hi solament aquelles relacions oficials que la necessitat imposa: res de cortisanies, res d'afectuoses contemporanitzacions, res d'homenatges i de prestacions honorífiques. Entre el llop i l'ovella no hi pot, no hi deu cabre cap mena de cordialitat.

Si els nostres representants en Corts, si els

nostres davanters de les corporacions públiques aixís ho volguessin entendre i practicar les solucions al problema de la nostra reconstitució, avençarien lleuga per hora. En aquells moments culminants de la Solidaritat Catalana, si l'allau de diputats i senadors enviats per Catalunya a Madrid havés sapigut inspirar-se en aquell sà integrisme patriòtic hauria obtingut, sens dubte, un triomf esclatant. Però hi predominaren els temperaments vincladços, s'entrà en negociacions de menor quantia, s'acceptaren les promeses com a restitucions, se transigí... Adéu, força!

Ara mateix, les forces vives de Catalunya estan amb estretes relacions amb el Govern i sos representants oficials i oficiosos amb motiu de les grans complicacions que poden sobrevenir a Espanya. Perque no exposa's-hi, doncs, als dits elements la conveniència de que l'Estat, imitant la sabia tàctica d'Anglaterra amb Irlanda, reconegui ben prest l'autonomia de Catalunya per a que aquesta, davant dels conflictes exteriors, consideri espontània i entusiàsticament a tot l'Estat espanyol com una assimilació de la Patria natural? Per no haver-ho sapigut fer oportunament Rússia amb Polònia, ha degut acudir-hi sobtadament en moments de greus angúnies. Val més fer les coses a temps.

Fins tenint en compte que la nostra nacionalitat mai ha exterioritzat desitjos de separar-se d'Espanya, a la qual ha dat proves d'afecte inequívoc, i precisament més encare per aquesta raó: no seria d'alta estratègia política l'obligar-la amb major eficàcia per les vies de una ampla generositat que no per ser procedent, deixaria d'estimar-se amb tota l'ànima?

Dit això per qui pot i deu fer-ho, sense cap perill de suspicàcia, seria amb tota seguretat d'una gran transcendència.

Al qui firma aquestes ratlles fins pot ser-li mal interpretada sa recta intenció, deixant d'estimar-les com una observació lleal.

Però val més parlar clar que motejar; i que Déu sia amb nosaltres.

M. FOLGUERA I DURÁN.

Sabadell, setembre de 1914.

Comentari

COM els vents alissis en la cintura tropical marquen un curs invers constant, aixís en la terra les tendències i els moviments dels pobles marquen constantment una direcció inversa que és d'una part la expansió, la profusió, l'imperialisme i de l'altre la contracció, el localisme, la intensitat. Veureu la història tota plena de lo mateix: pobles invasors i pobles que's resisteixen, pobles que traspassen llurs fronteres com si logressin desfer un nus fatal i pobles que defensen les fronteres llurs com la primera garantia de llur llibertat, com la justa mesura de llur vida i de llur acció.

I és cosa de sapiguer qui té raó: l'invasor, invadint, o l'invadit, defensant-se. Costa de determinar, emperò, si realment l'imperialisme és l'excés de vitalitat de un poble, una prova de ufanor i de sobrança o senzillament una evidència de desequilibri, una incontinença. I costa d'aclarir si el poble que s'accontenta amb no més defensar-se demostra en aquest fet la seva impotència i si havem d'admetre sense reserves l'axioma de que tot poble que no és capaç de intervenir, de invadir, és un poble feble i malalt i deu ésser invadit, vigoritzat amb estrangera saba.

Lo que podem assegurar, sense por d'errar-nos, és que poques vegades les lluites de poble a poble responen a aplicacions de principis, ni a competències d'escola. Interessos mesquins, ambicions exagerades, rivalitats creades i sostingudes artificialment i més que res l'abús de la propia força i la expoliació del dèbil són la base sobre la qual se desenrotllen totes les lluites provocades per la irrupció d'un poble sobre un altre. Savia-ment en Vico va volguer explotar la deu de la filosofia de la història, però des d'aleshores aquesta ciència s'és aplicada arbitràriament i sense lògica, acomodant els fets a les necessitats del sistema i donant un sentit completament fals a accions de governs i pobles quan en la majoria dels cassos surt a la superfície la veritat nua i no cal el més petit anàlisi per a sapiguer la causa d'afrosos acon- teiximents que han trastornat i capgirat pobles i races.

Si haguéssim d'admetre la classificació de certes lluites entre'ls fenòmens socials que conjuntament marquen les tendències d'una època, no podríem mai eixir de la perplexitat ni ens fóra possible seguir la trajectòria del

pensament humà. Més aviat hem de considerar certes guerres com accidents, com interposicions en el curs normal de la història, com crims col·lectius totalment deslligats dels moviments intel·lectuals de la època i de les tendències sempre justes o almenys justificades del cos social.

En el nostre cas, pot considerar-se la dominació de Catalunya en 1714 com un fet necessari o derivat de la forta corrent imperialista d'aquella època? Els qui han fet la crítica d'aquella lluita, han parlat de la caiguda de Catalunya en termes poc favorables a nosaltres, car s'ha volgut representar als catalans com a sostenidors de una aberració localista enfront del cessarisme de Lluís XIV qui assegurava amb l'augment del propi poder, una reducció de les miserables lluites religioses d'aquell temps i la extinció de tots els poders inferiors secundaris. Cert és que l'imperialisme borbònic tenia quelcom del pensament de Carlemany i representava una nova modalitat i més que res preparava l'accés a la regoneixença mundial de les aspiracions populars que varen tenir tan bell esclat i tan ardents propulsors en la segona part del segle divuit. Però la causa de Catalunya, desaparescuda la interessada influència germànica, queda reduïda a la defensa d'uns drets particulars i no pot alegar-se que fos moguda per instintiva resistència a l'estat modern, car la tradició catalana dona lloc a creure que'l nostre poble, àrbitre dels seus destins, no hauria pas sigut el darrer en anul·lar les gerarquies sota l'imperi de la Ciutat.

Devem sostenir que en 1714 Catalunya va ocupar un lloc digne en la lluita per la llibertat humana. Defensant lo seu, el seu dret, no és justificada la sospita de que entregada al seu propi albir s'hauria sustret al desvetllament general que va operar-se al cap d'alguns anys. Tot lo contrari. La caiguda de Catalunya va tenir per a la nostra nació dugues conseqüències mortals: la primera, la pèrdua de la seva individualitat i la segona quedar excluida d'Europa. Cent anys després, durant la guerra napoleònica, Catalunya lluitava contra l'invasor i la seva lluita representava més que altre cosa la resistència a l'ideal europeu, l'agotament espiritual de la raça.

I are mateix, si el borbonisme no hagués atuit el nostre sentit peculiar de llibertat, sino no fossim ja de fet incorporats a la vida africana secularitzada en un organisme unitari residuu de la bella florescència dels començos

del segle divuit, quina fóra la paraula de Catalunya en aquesta hora tràgica de l'Europa trasbalsada com per a commemorar la nostra fatal caiguda? Què diria Catalunya en 1914? Allà on l'Anglaterra, feconda mare de la llibertat i el dret, hi dona la nota més augusta, hi hauria un poble que per sobre d'ella parlaria. Parlaria en nom d'aquells que han concebut una vida superior a n'aquesta que ha d'ésser preservada per la força bruta. Parlaria en nom d'una democràcia nua, sense orípells fantàstics, sense seleccions, ni aristarquies. Parlaria la Humanitat donant per sa boca l'evangeli sacratíssim de la pura germanor entre'ls homes i fent que entorn de la nació nostra s'hi acoblessin les gents sabies i humils de totes les nacions que són i seràn les úniques i eternes víctimes. Parlariem i és ben cert que la nostra veu fóra escoltada, car aleshores Catalunya no fóra el límit sino el centre, el cor mateix d'Europa.

Resem a dins nostre això que no podem dir a les braves nacions en lluita. Resem la oració de l'avenir, allò que algun dia podrem resar en veu alta a les nacions atentes i que és la paraula reservada a nosaltres, aquella que nosaltres exclusivament havem de dir. Som de la nació caiguda i el nostre regne és entre els humils i els caiguts. Parlem amb ells, parlem amb ells de la pura democràcia, de la democràcia absoluta, car és no més amb ella, és no més dins d'ella que la llibertat de Catalunya pot ésser assolida i mantinguda.

M. SERRA I MORET.

A Rafel de Casanova

*Conceller en Cap de Barcelona,
en el segón centenari de sa heroica mort*

Dos segles? dos instants fa que vas dar la vida;
mort has caigut suara;
ta sang encar sadolla de la punyent ferida,
la Terra s'en amara.

Oh saba germinal de raça gloriósa
brollanta desiara!
regant la nostra Terra feras-la poderosa;
martres cauràn encara!

AGNÉS ARMENGOL DE BADIA

11 setembre 1914

LA ORACIÓ DEL REI

Oremus pro rege nostro

Mai fou aquest l'accent de la *Honorata*
el que ara en nostra Sèu se deixa ohí,
accent que al cor dels catalans esclata
com renen de repugnant butxi.

Del sagrat bronzo oiú la veu que'ns crida,
ja a nostres precs te dret qui és nostre rei;
tot li devem al rei; l'honra i la vida,
fins nostres oracions, en bona llei.

La pregaria portem als nostres llavis,
si ahir vençuts, avui vassalls fidels;
que ningú esmenti en aquesta hora agravis,
ja'l duc d'Anjou és nostre monarca excels.

Senyor: Per Catalunya malferida,
per la mateixa sang dels nostres fills,
feu agradable a nostre rei la vida,
del seu camí apartant tots els perills.

Ara i a l'hora de la mort amarga,
mostreu amb ell que sou només bondat,
la vostra mà allargueu-li com s'allarga
fins als saions que us han crucificat.

Perdó per ell; per ell, qui a nostra terra
del seu rencor la víctima 'n va fer,
tots els horrors portant-hi de la guerra
i fent-se'n amo a tall de bandoler.

Que hi fa que a vostres plantes acudeixi
demanant per ses culpes compassió
i acusant-lo veieu que'l persegueixi
de víctimes sens fi una processó.

D'En Bach de Roda no li feu memòria,
a la força morint alçada a Vich,
ni de com, sens noblesa en la victòria,
per desfer-se'n tractà amb el fals amic.

Al bon Moragas que venjança crida
tant temps debades, ara no escolteu;
dels grans delictes no poseu a mida
avui els càstigs i clement sigueu.

Oblideu a En Rafel de Casanova,
caient ferit en el darrer combat,

en aquell dia de terrible prova
per' nostra sempre santa llibertat.

Oblideu que passava a fil d'espasa
a nostra terra, benvolguda al món,
i dels furs nostres feia taula rasa
i gosà impúdic amb el nostre afront.

Que fins al trono de la Verge pura,
que honrava l'Arxiduc, va alçar la mà,
car del setí en els dies sens ventura
Barcelona volgué en ella confià.

Que l'espós va robà a la seva esposa
i als infants va robar el pare llur
i als lliures ciutadans baix la llei posa
d'un qualsevolga soldadot obscur.

Que patint fam, aixuta la mamella,
tristes les mares daven als fillets
i deixà, per bastí una ciutadella,
sense alberg a ditxosos comparets.

No li feu retret si la corona
que cenyí va forjar la usurpació
i arribi, al qui volia a Barcelona
sembrar de sal, també 'l vostre perdó.

Al qui arborava nostres llars tranquils
fins a tornar-les en ardent caliu
i en cementiris va tornar les viles
i les gemades feixes en empiu.

Al qui ni sols fiava a una mà honrada
l'espasa amb que'ns volgué sacrificar,
i per fer més sentir la coltellada
a Berwick, mal nascut, la va entregar.

Deu misericordiós que a nostra terra
heu imposat la vostra santa llei
i per set cops setanta cops al que erra
perdoneu, aquest sia 'l nostre rei.

Companyns, oiú el toc de la campana
per nostre rei cridant a la oració;
el *Pare Nostre* que ara se'ns demana
no's nega ni en que sia a un malfactó.

RAMÓN E. BASSEGODA.

NOTA.—Des de 1714 la campana major de la Sèu de Barcelona assenyala a les dues de la tarde l'anomenada *Oració del Rei*, qual únic objecte, més que pregar pel suprem jerarca de l'Estat, és recordar la victòria del tirà. Aquestes paraules no són nostres, sino del Reverent don Mateu Bruguera, patriota de cor, qui mercès a una sol·licitut i una diligència a tota prova, logrà recullir en sa *Historia del sitio y bloqueo de Barcelona en 1714*, documents d'inestimable valor per a la crònica d'aquelles tan memorables com nefastes jornades per a nostra pàtria. Consultí-la 'l lector i en ella hi trobarà la justícia dels nostres versos; com també justifica 'l calificatiu de mal nascut que donem al duc de Berwick, el fet de ser fill natural de Jacob II i Arabela Surchil, segons afirma rodonament en Bofarull en sa *Historia de Cataluña*, volum IX, plana 142. També 's dedueix de la cançó popular la fel·lonia de que's valgueren els botiflers, per a agafar i fer-lo morir a la força, l'insigne capdill Bach de Roda.

LA CATALUNYA HEROICA

LA CAIGUDA DE BARCELONA

Dia 11 de Setembre de 1714

Després d'onze mesos i mig de bloqueig i seixanta quatre dies de rigors i terrible seti, la ciutat de Barcelona, darrer baluart de les llibertats i de l'independencia de la Nació Catalana, era presa a l'assalt per els exèrcits espanyol i francès units.

Nosaltres que hem vingut referint tots els detalls de la defensa heroica de Barcelona i que hem sentit refermar-se més i més la raó del nostre nacionalisme, al consultar les obres dels historiadors de la Patria i al trobar-hi l'essencia d'aquella raó en el més ampli coneixement de la defensa feta de Barcelona — que era de Catalunya — per la generació del 1714, volem dir una vegada més que és essencialíssim, que és un factor importantíssim per al renaixement de la Nació Catalana que la historia de la nostra Patria siga coneguda amplement i veritable per tots els catalans.

Avui anem a relatar el darrer moment de l'heroisme del poble català. L'espai de que disposem no'ns permetrà exposar amb tota l'amplitut que voldríem, els importantíssims i verídics documents que hem trobat en els llibres i en els arxius de la nostra historia, però procurarem fer conèixer essencialment els fets més rellevants de la trista jornada del 11 de setembre de 1714.

Cal dir, malgrat, que com cap dia del seti la lluita fou espantosa i sagnanta. Tots els ciutadans de Barcelona prengueren les armes en defensa dels darrers moments de Llibertat i'ls més preclars capdavaners i'ls més humils dels ciutadans, oferiren la seva vida per la Patria, escrivint, amb la seva sang generosa, la pàgina més heròica i sublim de la historia de Catalunya.

Fidels narradors d'aquella jornada, exposarem tots els moments amb imparcialitat i noblesa. Prefenem que'ls nostres han de fer la definitiva justícia per l'exacte coneixement dels

fets passats i per l'alliçonament que d'ells se'n desprèn.

Abans de començar volem honorar-nos transcrivint una lletra signada per En Rafel Casanova, en la que's refereixen alguns dels fets ocorreguts en la nit del 10 al 11 de setembre de 1714, i que'l darrer Conceller en Cap, envià a Viena. Del llibre «Sitio y Bloqueo de Barcelona» de l'excel·lent patriota Mn. Mateu Bruguera, és d'on transcrivim els següents fragments.

«Trobant-me al llit amb greu ferida, la familia, per por, va cremar tots els meus papers, el qual vaig sentir molt, perquè tenia escrits tots els successos i circumstancies del seti i tot quant havia passat.

La maledicencia, acusà de traició la manca de retens a Sant Francisco de Paula i a Sant Sebastià, en la matinada del dia de l'assalt, essent una crudel calumnia, aixís com la ridícula invenció — per més que la veu popular s'apoderés d'ella — de que jo, com a Conceller en Cap, dongués l'ordre de retirar els esmentats retens. Per a vindicar el meu honor, diré tot lo que ocorregué en la nit i matinada d'aquell desgraciat dia, essent-ne testimoni el general Bellver, el meu tinent coronell Vilana, el sargent major Nicolau i Monjo i'ls meus ajudants. Vaig a provar-ho.

Els setiats que en tota la nit del 10 al 11, havíem sofert en les defenses i guardies de les bretxes i baluards, el foc més ardent que pugui considerar-se, puix constantment amb 26 morters, l'enemic llençava sobre la plaça bombes i altres progectils, ferint a 62 homes; amb tot s'havia contestat amb fermesa als dispars del setiador.

A l'entrada de la nit d'aquest dia, jo, acompanyat dels meus ajudants, vaig anar a rego-
nèixer els atacs — com ho practicava les més

de les nits — i a l'observar la poca gent que hi havia per a guardar les 7 bretxes, que podia dir-se en formaven una sola, vaig conferenciar amb el general Thoar, junt a Sant Agustí, sobre'l particular i essent de la mateixa opinió, em dirigí immediatament a la Casa de la Ciutat per a comunicar-ho a la 24.ª de Guerra. Mentre s'estava tractant de la urgència d'augmentar amb més gent els punts de major importància, arribà un ajudant del general Bellver, amb l'avís de que li mancava gent i ademés que en els atacs es reconeixien certs moviments de l'enemic, que feien sospitar en ell, alguna idea o plan d'avençar. Amb aquest avís, la 24.ª resolgué publicar un pregó, per a que totes les gents aptes i útils per a les armes, acudissin als llocs senyalats per anteriors bàndols. Es publicà, en efecte, el pregó i quina fou la sorpresa, a l'oír que després de la publicació, les dones des de les finestres i per els carrers, cridaven: *pà, pà i tots hi anirem*.

Al cap d'una hora, l'ajudant Minguella se'm presentà demanant 100 homes per a reforçar el baluart de Santa Clara i regoneixent jo l'importància d'aquell baluart, que cobria el moll, li ordení que del retén de Sant Sebastià prenguéssin els 100 homes. Quan Minguella anà al retén, el general Bellver ja havia manat treure'n 60 i com que'l batalló era curt, la força que restava del retén era, per consegüent, insignificant, per qual raó, quan Minguella comunicà al coronell Vilana la meua ordre de donar-li'ls 100 homes, Vilana li respongué que no era possible treure un sol home d'aquell retén. Davant d'això i amb el parer de la 24.ª vaig fer repetir el mateix bàndol, amb el fi de reforçar els retens i succeí d'idèntica manera al del primer pregó, que'ls homes i les dones cridaven: *pà, pà, i tots hi anirem per a salvar la Patria*. En veritat la miseria era extrema i la gent molt fatigada.

El general de dia, regoneguent la manca de gent en la plataforma de Sant Daniel, sobre la mitja lluna de Santa Clara, a les 8 de la nit envià ordre de marxar del retén de Sant Francisco de Paula, 80 homes per a reforçar dit lloc i les noves bretxes. A les 11 envià a buscar el resté del retén, que amb prou feines contenia tot el batalló uns 500 homes. Es posà en marxa dita gent i al seu cap En Rafel de Llinàs, qui a l'arribar a l'Escola Militar, dita Leucata, i al veure que'l foc enemic era excessiu i considerant que estava prop de les bretxes dels molins de vent i baluart de Llevant, veínes al lloc destinat, manà dir capità Llinàs

al sargent dels Argenters, dit Morató, que anés a consultar al general Bellver, si li semblava que's quedés allí apostat amb la gent, responent el general, que part d'aquella força passés al baluart de Llevant i part a la bretxa dels molins de vent, el qual es verificà aixís.

A les dugues de la matinada del dia 11, passà per la plaça de Sant Sebastià, el sargent major, En Fèlix Nicolau de Monjo, qui conferencià amb el tinent coronell Vilana i amb el meu ajudant En Joan de Romero, convenint que d'aquell retén, no se'n podia treure ni un home, puig consideraven d'absoluta necessitat aquella reserva, per a socórrer, en cas precis, al baluart de Llevant i llocs adjunts. Aquesta resolució fou mol important, puig el tinent coronell Vilana, amb dit retén, al donar l'assalt l'enemic, pogué arribar a temps, per a cobrir als pocs que esparracats es retiraven del baluart de Llevant, pogué contenir als contraris i entrar socors al baluart de mig dia. Sense aquest oportú socors, no hi ha dubte que l'enemic s'haguera internat, prenent no solsament el baluart del mig dia, sino també la Porta de Mar, Palau Reial i Aduana.

Quan els del baluart de Llevant, es vegeren atacats per les formidables forces de l'enemic, manaren avís al retén de Sant Sebastià, trobant a Vilana ja en marxa cap aquell lloc, però quan arribà prop del baluart, vegé que'ls defensors s'obrien pas a la baioneta, devint cedir a la multitud, i amb la seva ajuda donà temps de que acudís més gent i l'enemic hagué de reténir la seva impetuositat i l'avenç.»

Aquests fragments donen idea de la prevenció amb que era esperat a Barcelona l'atac i assalt dels setiadors. Ara completarem, amb una detallada exposició dels fets més rellevants, la relació de la trista data, en la que la nostra Patria fou junyida a l'esclavatge.

* * *

A dos quarts de cinc de la matinada del dia 11, el dispar de 10 canons i 20 morters, sense bala ni bomba, fou la senyal d'avençar donada a les tres importants columnes enemigues llençades a l'assalt de les bretxes i baluards. Aquestes tres columnes, que devien atacar simultàniament per la dreta, esquerra i centre, eren formades per uns trentacinc batallons de tropes perfectament reglades i eren comandades per els més renomats generals dels exèrcits espanyol i francès. Una quarta divisió de dotze batallons comandada per el mateix

GRAFICS DE L'ASSALT DE BARCELONA

HEROICA DEFENSA DE LA TRINXERA DE LA PLAÇA DEL PALAU, DARRERA POSICIÓ ON ES BATEREN DESESPERADAMENT ELS CATALANS.

Mariscal Berwik, era encarregada de mantenir-se a la expectativa per a acudir allí on fes més falta.

Amparades les forces enemigues en la fosca de les primeres hores del dia, avençaren fàcilment i atacaren gairebé per sorpresa, per la dreta, el baluart del Portal Nou, i les seves gola i breixa per a ocupar el rec dels molins i un dels caps de la trinxera reial construïda per la plaça per a protegir a la gent dels baluards. La columna del centre atacà al propi temps la breixa del flanc de Sant Daniel, mitja lluna i baluart de Santa Clara, la seva breixa gran—per la que passava un batalló de front—i investí ademés la porta vella de Sant Daniel

i Canalatge, procurant apoderar-se de la Ribera i arribar també a la trinxera reial. Entrentant la tercera columna, per l'esquerra, embestí les bretxes de la Torre de Sant Joan, reducte de Santa Eulària, i del baluart de Llevant fins als molins de vent situats en la mateixa muralla.

Davant l'impetuositat de l'atac, els guardes dels baluards i muralles, refets de la sorpresa, feren nodrit foc de fuselleria, però degut a no fer-se les senyes convingudes per medi de coets i a no sentir-se el toc de somatent des de la Catedral, continuaren els llocs avençats sense notable defensa, lo qual aprofitaren les tropes enemigues per a introduir-se rapida-

GRAFICS DE L'ASSALT DE BARCELONA

EL CONCELLER EN CAP, RAFAEL CASANOVA, ENARBOLANT LA BANDERA DE SANTA EULÀRIA CAU FERIT, AL FORAGITAR LES HORDS ENEMIGUES DEL BALUART DEL PORTAL NOU.

ment en importants posicions de la plaça.

Apercebut el general Bellver, quefe de dia, del greu perill que menaçava a Barcelona, ordenà que's tiessin els coets de senya per a que des de la Catedral es toqués a somatent; però la metxa no estava preparada, per haver-se canviat els oficials de vigilància i aquest descuit produí una momentània impressió per temor de que aquella falta respongués a una traïció. Tant el general Bellver com el Coronell de guardia al regonèixer lo greu d'aquella falta, s'apressuraren a esmenar-la en el possible i després de manar tres vegades, sense resultat pràctic, que's tiessin els coets, fa que dos sargents corrin a la torre de la Ca-

tedral i toquin a somatent, mentres per altra banda envia un ajudant per a que avisi al general Villarroel i al Govern, el perill imminent en que's troba la plaça, pel fulminant atac dels enemics a les bretxes i llocs avençats.

El Conceller en Cap, trobant-se en sa casa, a les cinc de la matinada, a l'heure esment del que ocorria, sortí acompanyat dels seus ajudants i ordenances, dirigint-se cap a la capella de Marcús, però advertint que les bales de fusell arribaven fins aquell lloc, retrocedí amb els seus i es personà rapidament a la casa de la Ciutat per a conferenciar amb la 24.ª i pendre les resolucions més precises per a contenir l'assalt.

Entretant l'enemic embestia contra'l Portal Nou i baluart i monestir de Sant Pere, defensats per dugues companyies que foren acorralades per els castellans, però ajudades més tard per altres forces de la Coronela, aconseguiren escapar i refugiar-se a l'arc i torre de Junqueres. No foren menys defensades les posicions de Santa Clara i Llevant aixís com les 7 bretxes obertes en totes les muralles, però per no haver acudit amb la rapidesa necessaria els reforços que devien contenir a l'enemic, aquest aconseguí apoderar-se de les tres importants posicions esmentades. En aquest moment l'enemic, creient-se vencedor, feu tocada de parlament, que la plaça no correspongué.

Però dintre la ciutat les campanes brandaven a sometent i'ls ciutadans refets de la sorpresa cuitaren a cercar les armes i en un moment fou organitzada la gent de manera que fes impossible a l'enemic l'entrada a la ciutat.

El general Villarroel a pesar d'haver dimitit el seu càrrec, veient el perill en que's trobava la plaça, es posà immediatament al cap de les forces i reprengué la direcció de la defensa, avisant-ho aixís als Concellers. Seguidament envià reforços als llocs de més perill i feu avisar als Concellers de que ja era hora que traguessin a campanya la bandera de Santa Eulària.

L'enemic avençava lentament però enèrgica, i ja la trinxera reial, construïda per a defensar les bretxes, era amenaçada seriament. En aquesta posició s'hi lliurà seguidament un horrorós combat a l'acabament del qual quedava en poder dels borbons part de la trinxera.

El general Villarroel ideà el següent plan de defensa que comunicà al Govern. El general en quefe amb tota la cavalleria i part d'infanteria atacaria el baluart de Llevant; el Conceller en Cap i el general Bellver, amb la bandera de Santa Eulària i amb les forces de la Coronela i paisans, atacarien el Portal Nou; que'l general Thoar fes lo propi per Sant Agustí; que's posessin canons a la plaça del Palau, Born, i enfront del Portal Nou i en els Estudis, Portaferrixa, Boqueria, Escudellers i Dressanes; que s'enviessin municions, queviures i beguda per als combatents i, finalment, que el general Villarroel esperava la resposta al Born.

Els Consistoris i les Junes, acordaren executar seguidament el plan proposat, resolent

treure a campanya les banderes de Santa Eulària i Sant Jordi.

A les sis de la matinada es publicà un bàndol manant agafar les armes a tots els majors de 14 anys. A la mateixa hora i al toc de generala començà l'execució del plan d'En Villarroel. A les set, llestos ja tots els preparatius, En Rafel Casanova es feu càrrec de la bandera de Santa Eulària i es posà seguidament en marxa la columna, pujant per la muralla de Junqueres i rompent seguidament el foc contra l'enemic que ja s'havia apoderat de part de la muralla. Entraren en foc els canons i davant la columna tan compacta dels catalans, l'enemic retrocedí fins a l'hort d'En Fabà on fou horrible la batalla. Halentats els d'En Casanova obligaren als castellans a retirar-se cap al Portal Nou, recobrant de passada el baluart de Sant Pere i foragitant-ne els assaltants a's que'ls foren preses quatre banderes.

Mentres aquesta acció és realitzada, el reste del plan d'En Villarroel es desenrollà igualment. Un cop el General en Quefe hagué esment de la empena de la columna del Conceller en Cap, dividí les seves forces en quatre partides, tres de les quals atacaren per diferents indrets l'enemic, mentres ell al davant de la cavalleria i infanteria entrava a la plaça d'en Lluy des del Born.

Al trobar-se l'enemic tant fortament combatut, multiplicà el foc i reforçà els seus contingents rebent als catalans amb tant extremat foc de canó i fuselleria que al cap d'avall del desesperat atac d'aquests, ferits els generals Villarroel i Ramon, la cavalleria i les partides que cooperaven amb ella, degueren retrocedir prenent posicions a l'entrada del Born, i carrers de Roldó, Bella i Micó i impedit que l'enemic avancés per el baluart del mig dia i barri de Ribera. Ferit el general Villarroel, no permeté ésser retirat a casa fins que foren preses totes les mides per a contenir l'enemic i encare abans feu avisar al general Sanz que prengués el comandament de les tropes que's trobaven a la Plaça del Palau, ordenant fos construïda i fortificada una barricada des d'aquella plaça a la Porta de Mar.

En el baluart de Sant Pere, es continuava hardidament el combat. Amb En Casanova al cap, aquells valents avençaren tant impetuosament que arribaren a rependre, per dugues vegades la bateria de canons i morters situada a la muralla del mateix baluart, i finalment embestint a la baioneta a l'enemic, el llençaren definitivament de les seves posicions.

Però no podia ésser durable tan gran victòria; refets i augmentats als borbons, atacaren a la columna catalana tant desesperadament i en tan gros nombre que aquells retrocediren lentament per la muralla, dessoria una pluja de bales horrorosa. Fou en aquest moment quan per desgracia de Barcelona un projectil alcançà al darrer Conceller en Cap, qui, al sentir-se ferit, esdevingué extremadament pàlid, i vacil·lant; però enarborant encara la gloriosa bandera de la ciutat, caigué entre'ls seus. Hi hagué un moment de confusió, però sedents de venjança per les valioses pèrdues de preclars patricis que havia sofert la columna, augmentà l'hardidesa dels catalans i si bé degueren abandonar el baluart i monestir, a tan alt preu recuperats abans, ho pogueren fer amb complet ordre i sense que l'enemic pogués copar per complet aquella columna de valents.

A l'enterar-se el Govern del desgraciat accident ocorregut als heroics capdavaners, es reuní en Junta, entre nou i deu, per a examinar la situació que's calificà de desesperada. En aquesta ocasió el coronell Joan Francisco Ferrer, al qui totes les versions acusen de traïdor per estar amb relació amb l'enemic, proposà que se suspengués el foc, fent-se tocada de parlament. Indignats justament els reunits refusaren unànimament la proposició. La Junta resolgué que'ls seus individus, dividits per barris, corressin als llocs de perill animant a la gent que combatia. Però a pesar d'haver-se refet una mica l'esperit dels barcelonins amb l'anterior mida, ben aviat la nova de la desgracia dels Casanova i Villarroel, escampà per tota la ciutat una halenada de desencorajament, i ja des d'aquest moment, el que havia estat moviment d'avençada per a treure als castellans dels baluards i muralles, es reduí a lluites sagnantes, sostingudes ja en els carrers de la ciutat disputats pam a pam per aquells darrers catalans lliures. Però encara l'esperit dels barcelonins havia de revifar-se amb l'idea de venjar el mal causat a la Patria per tan barbre invasor. Encara, després que l'enemic hagué prè les posicions proposades, fou llençat novament del baluart del Portal Nou, que fou guanyat i perdut onze vegades i al caure darrerament en poder dels assaltants fou arborat per els de la plaça, morint en l'explosió tots els enemics que s'hi trobaven.

La lluita seguia arreu i l'enemic paulatinament i a costa de centenars de víctimes anava avançant i prenent carrers i places.

Aleshores fou com un darrer baluart la ba-

rricada de la Plaça del Palau. Allí acudiren tots els ciutadans, i tancant totes les travessies amb mobles, carros, etc., s'apresten els barcelonins a vendre cara la seva darrera espurna de llibertat. Els generals han acudit a la barricada i halenten al poble amb la seva presència. També el canonge Mn. Jaume Anglada, parla al poble i unint l'acció a la paraula pren al seu càrrec una de les quatre bateries establertes a la Plaça i barricada. L'atac dels castellans no's feu esperar i el foc en aquest moment arribà al seu major grau. Però els enemics eren deu voltes més i'ls barcelonins es veien cada vegada més voltats del foc i més apretats per aquell cercol de la soldadesca invasora.

Entretant, els Concellers, Diputats, Braç Militar i les Junes, reunits, acordaren fer la darrera crida al poble, participant-li la resolució de prosseguir la defensa i de sucumbir abans que rendir-se al crudel enemic que trepitjava la llibertat de Catalunya. A les tres de la tarda era feta pública per medi de pregó, tan extrema resolució i seguidament foren enviats membres del Govern per a participar la resolució presa, a les tropes i defensors de la ciutat.

Pocs moments després la heroica i sens parell defensa de Barcelona era finida traïdora. En efecte, a l'anar els individus del Govern a cumplir la seva missió, es trobaren amb el coronell Dalmau qui'ls digué que'l general Thoar, d'ordre segons es deia d'En Villarroel, acalava de manar fer tocada de parlament i que per tant s'havia suspès el foc per ambdues bandes.

Així, sobtadament acabà per a no recomençar ni després de dos cents anys, aquella lluita d'un poble que's disposava a sacrificar-se per la seva independència.

Ja hem dit que la rendició de Barcelona es degué a una baixa traïció. En números següents relatarem com fou aquella urdida i al mateix temps exposarem als nostres llegidors els primers períodes de la dominació de Catalunya per Felip V.

Així completarem la relació de la darrera època de llibertat de la Patria Catalana i del darrer esforç armat dels catalans per a conservar les lleis, usos i costums; dictades i establertes per la sabiesa de les nostres passades i gloriuses generacions.

L'HIMNE ETERN

*On en parlara long temps
On parlara de sa gloire.*

BÉRANGER.

Poble que canta, respira,
poble que no canta, és mort;
si a la fè la patria inspira
aquell poble, és poble fort.
Si li ofeguen la paraula
lo que's deia himne 's diu falla;
l'avi als néts els diu:—Cantau-la,
quí no la canta, és un bort!—

—
L'himne de raça,—no pot morí,
sí al Cel arriba,—comença aquí.

L'himne sant d'amor al poble
on respirem i hem nascut,
és espasa de full doble
que maneja un braç nervut;
és una corrent interna
d'una vida sempiterna,
que renova i torna eterna
la esperança i joventut.

—
Als colls fermes, se'ls endogala;
les boques, s'ha amordaçat;
l'himne etern, com la cigala,
canta al Sol de llibertat!
Com Anteu, cobra més vida,
amb la terra sempre unida,
i ai del poble que no crida,
quan son himne li han robat!

—
Com un vell de blanca testa,
sempre ferm, de cor encès;
com braol ronc de tempesta
que uns castells amenacés;
les etats passa depressa,
les centuries atravessa,
i, sempre ferm, se redreça,
mentres cau tot lo demés!

—
Es arbre d'immenses branques,
més n'hi tallen, més ne treu;
com les papallones blanques
cerca llum per tot arreu.
Dels tirans la furia esbrava,
ni'l martiri no l'acava.
Nerón, als cristians cremava
per cantar: *Crec en un Deu!*

—
L'han de cantar sota terra,

i, això pla, bé'l cantaràn;
el bon Dèu pel pla i la serra
ja espargarà l'himne sant.
Es de joia o de complanta
la cançó que'l poble canta,
i ai del ceptre que s'espanta
quan un poble aixeca 'l cant!

—
Roden ceptres i coronas,
l'himne roda i sempre viu;
l'encarna 'l bram de les ones,
l'abetar del mont soliu;
de la guerra en la cridoria
és l'accent de la victòria,
i és el testament de gloria
d'un passat, que amb sang l'escriu.

—
Si pugen reis al patíbol
al sò d'un himne damnat,
si'l nostre 's tem, al vestíbol
d'una intrusa majestat;
si sota un roure 's cantava
un himne brau que vibrava
i a Basconia recordava
els seus furs i llibertat;

—
Si la pobra patria nostra
endogalada patint,
les ferides encar mostra
del punyal d'en Felip Quint;
també avui la cançó vella
vibra encar com la centella;
i l'himne etern és la rella
que uns nous gorets va enfondint.

—
I quan s'ía assaonada
la terra que anem sembrant,
la llevar benavirada
hi veurem en pau fruitant;
si'l segador falç empunya
és perque l'agram allunya,
per cantà un jorn:—*Catalunya,
Catalunya, comtat gran!...*

—
L'himne de raça,—cantem-lo així:
—Per Catalunya!—fins a morí!

ARTUR MASRIERA.
Mestre en Gai Saber.

Els tres puntals de l'avenir

LA commemoració bi-centenaria de la data tràgica, solemnia i heroica que tots els Catalans de cor tenim sempre present, i de la que RENAIXEMENT ha recordat amb tant lloable insistència, les efemèrides més assenyalades, ha d'ésser com un nou punt de partida de la regeneració nacional del nostre poble. Aquesta regeneració s'ha de basar, al meu entendre, en tres punts d'apoi fonamentals: l'amor a la tradició històrica, l'amor a la llengua i l'amor a la cultura.

Lo primer que cal fer reviure en el nostre poble és l'amor a la seva història, i en aquest sentit mai seràn prou agrats els esforços de de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana per a divulgaritzar-la. Sense història no hi ha consciència nacional possible. De les entranyes destroçades del passat—direm aplicant a un altre ordre d'idees un pensament d'un mestre immortal—surt sempre lluminós el sol de la Patria. El poble que no coneix la seva història és un hereu que no coneix els seus drets, ni la valúa del seu cabal ancestral. Es a casa seva i no'n té esment; és l'amo i obeeix al primer que'l mana. Un poble desconeixedor de sa història, no pot tenir ideals, ni una orientació col·lectiva. Les esperances es construeixen damunt de records, i el que rès no recorda, tampoc pot esperar rès. Se veu privat de les dugues forces més encoratjadores del peregrinatge humanal: la idealització del passat i del pervindre, que uns i altres representen.

Es, doncs, en el llibre de la història en el que cal retornar a la nostra gent la confiança en si mateixa i la consciència nacional, plena i feconda. Es com l'evangeli del nostre patriotisme, i els primers que l'escrigueren foren els nostres historiadors almogàvers, en les seves cròniques triomfals. Amb aquest llibre a la mà, se li pot prestar a la nostra gent un servei que no té preu: el de mostrar-li la perennitat de son esperit al través dels segles. Si volem conservar la nostra substància nacional, cal que no perdem mai el fil d'or de la nostra tradició.

L'amor al nostre llenguatge, al nostre *bell catalanesc*, és l'altra taula de nostra salvació. Ja ho digué el gloriós Mistral en uns versos admirables que tots els catalans *conscients* ens sabem de cor. No importa que un idioma no sigui una llengua mundial, d'aquestes que's

parlen en els *boulevards* o en els *grans hotels*—dolç és també parlar una llengua humil i recatada—n'hi ha prou en que sigui gloriosa i digna. La nostra, que serví en l'Edat Mitjana de veïcol de tots els coneixements humanals, porta ademés encara en el front el sec ennoblidor de la diadema imperial de la seva mare, la gran llengua llatina. Com s'ha dit ja més d'una vegada, les llengües viuen no per la seva extensió geogràfica, ni per les milionades d'homes que les parlen, sino pels tresors que se'ls hi confien. La Grecia, de terror molt reduït, va imposar la seva, tan humil com selectíssima, a tota la humanitat; ni el temps ni l'espai han tingut per ella fronteres. I encara que aixís no fos, a les llengües pot aplicar-se-les lo que Sèneca deia de la patria: *memo erim Patriam quia magna est amat, sed quia sua*; ningú aima la patria perquè sigui gran, sino perquè és seva.

Per últim la darrera àncora de salvació nostra, ha d'ésser l'amor intens, sincer i auster a la cultura. Mobilitzem les nou Muses, que no hi ha exèrcit més fort, ni més invencible per a salvar l'ànima d'un poble. Les Muses són immortals, són les sobiranes del món, són les deesses del saber i de la gràcia. Quan passen els temps apocalíptics actuals,—que les gèneres futures mirarán amb llàstima i espant,—del predomini de la força brutal, la dignitat i el valer dels pobles no's midarán pas pel nombre dels canons, sino per la valúa de llurs tresors culturals. Si aixís no fos, la civilització seria un somni enganyós, i tot anhel de progrés quedaria esborrat de la faç d'aquest desgraciat planeta en que vivim. L'Acròpolis atenesa que estotja les grans meravelles arquitectòniques del món, no's considerarà inexpugnable, malgrat sos formidables murs encinglerats, sino 'l jorn en que's vegé amparada per la deessa simbòlica del saber, la forta i ensems graciosa Minerva.

A. RUBIÓ I LLUCH.

A l'entorn d'En Rafel Casanova

en ocasió del segon centenari de la gloriosa defensa de Barcelona
en el memorable 11 de setembre de 1714

QUANT i quant s'ha escrit sobre aquest gloriós fet en que's veu a tot un poble plè de raó i saonat de justícia lluitar contra la tirania, la opressió i'l despotisme que personificava la política seguida per el primer Borbó d'Espanya! Verament al rebre la atenta invitació de RENAISSANCE pensava, una vegada més, exaltar el meu esperit entonant un cant èpic an aquells catalans heroics que vessaren llur sang en defensa de la pàtria, i assenyaladament al darrer Conceller en Cap, En Rafel Casanova; emperò, tot unint ma veu i mon entusiasme al crit fervent de Visca Catalunya! Visca'l preuat record dels defensors de nostra antiga llibertat! Muira el poder detentador! que en l'onze de setembre d'enguany exirà fervorós del cor de tot bon català i en atronador esclat montará fins al cim de la glorià per cenyir secular corona a la testa sobirana de nostre hèroe immortal, crec que serà per part meua una ofrena escalent en el jorn d'aital assenyalada glorificació oferir un pomellet de xamósas flors i aixís pot ésser considerat el recull d'algunes notícies ben certes i positives per mi recullides i fins avui no encar comentades.

I

Rafel Casanova i no pas Rafel de Casanova — La millor noblesa és la que consagra'l poble honrat.

No és propi posar arreu Rafel de Casanova, sinó *Rafel Casanova*. Creiem que ha contribuït an aquest error el posar-se de Casanova tots els Casanova de Barcelona i de Moyà que descendeixen del germà major del Conceller en Cap, o sia En Francesc de Casanova i Comas que tenia privilegi militar, i com cavaller usava'l *de*, cosa que mai feu son germà el gloriós Rafel Casanova, jurista. No havem vist ni d'ell, ni de cap de sos descendents que

s'anomenaren Casanova, usar aquest *de*, ni firmar mai aixís.

El títol de noblesa d'En Francesc de Casanova i Comas (germà gran d'En Rafel) fou concedit a 21 de març de 1687 per Carles II, conforme a lo d'En Ferràn a Monçó, l'any 1510, tenint en compte que En Francesc Casanova era d'honorable prosapia per son pare En Rafel Casanova i Solà, per posseir bens de fortuna, per els mèrits contrèts per ell i per son pare, per a que en linia recta masculina *gaudeatis sitamini et fuamini omnibus et singulis privilegis immunitatibus, libertatibus, franquitiis, proeminentiis, favoribus, etc.*, com les persones militars gaudeixen, com si el mateix Rei li hagués cenyit el cingol militar (Volum 1780-81, etc., de l'Arxiu de Moyà). La entrega del privilegi militar fou feta amb gran pompa en la casa de la vila de Moyà, assistint-hi tot el congrés de prohoms. Cert que'l 22 de juliol de 1713 executà un acte En Rafel Casanova dins del braç militar; però aquest no l'executà en nom propi ja que no tenia privilegi militar, ni'n tingué cap de sos descendents com s'ha dit, sinó com apoderat de son germà Francesc de Casanova, per poder, tramès des de la ciutat de Manresa, on se trobava, amb data de 14 del propi mes i any, poder autoritzat pel notari Josep Solà (Arxiu del Dr. Manel Burch de Girona).

El no usar mai el *de* En Rafel Casanova, ja que no tenia privilegi militar, és un deshonor per ell? — Molt al contrari; la verdadera noblesa no s'escriu en el paper, no ix del sacrifici a un prepotent, no; la verdadera noblesa és la noblesa de cor, en ares de l'amor al poble, en serveis, no a un home com ideal absolut, sinó a la pàtria, i no s'escriu, no, amb ploma daurada de punta diamantina, sinó al fil de l'espasa fent-ne ofrena del valerós pit que sols batega per el sobirà impuls de l'amor patri.

La mort d'En Rafel Casanova—Son esperit immortalment halenarà en el cor de Catalunya

Conformant-se a les ordres del gran general català N'Antoni de Villarroel, el Conceller en Cap, seguit de tota la gent que en estol ardorós i valent s'acoblava a l'entorn de la bandera de Santa Eulària, que era la bandera de la patria, avençà per la part de Sant Pere i Porta Nova. La paraula ardenta d'En Casanova, de eloqüència tribunicia, de valor inusitada i son ardiment patriòtic electrifegà al poble que's gità sobre l'enemic amb braó imponderable. No espanten als catalans les bales de canó que delmen ses files; embesfeixen ardentment des de l'hort de Sant Pere fins el Portal Nou, recobren dues vegades consecutives la bateria de canons i morters que estava emplaçada en la muralla de la mateixa porta, obliguen a l'enemic a retirar-se a l'altra banda del canal d'aigua que per allí corria i desallotgen, a la baioneta, les posicions que allí ocupava. Quan d'arreu sortien crits de victòria una bala mallestruga ferí greument al Conceller en Cap, que tremolava la gloriosa senyera de Santa Eulària, en el terraplè de la muralla. (Extracte de la relació d'En Castellví arxivada a Viena). Barcelona s'hagué de rendir; però aquella sang generosa que a terra queia era la llevor feconda d'una generació que amb el temps devia germinar rubleria d'ufana, arbre fecond de la regeneració de la patria quals primers fruits havien de copçar-se en aquest mateix segon centenari de 1714, amb el recent decret de Mancomunitat, primera fira de falagadores conquestes fins assolir el desitjat gaudiment de nostra autonomia, el ple regoneixement de la personalitat jurídica de nostra mare Catalunya.

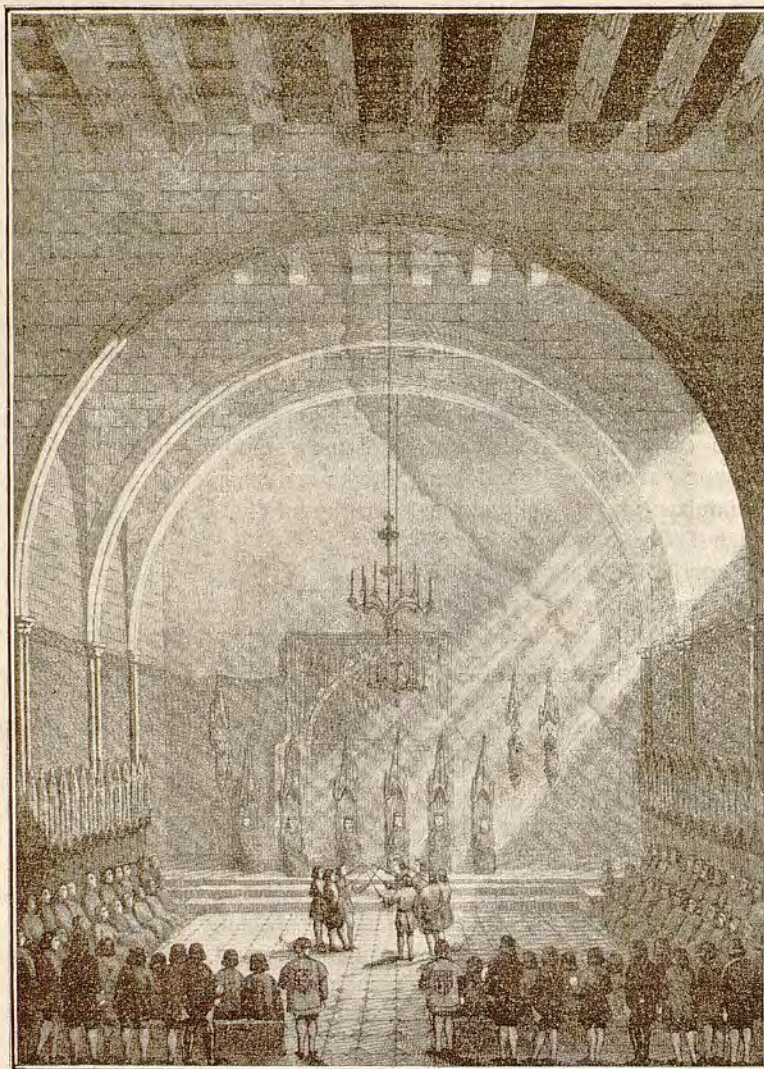
Els darrers anys de la vida d'En Rafel Casanova foren de ple treball a favor de Catalunya. Sa principal obra fou la redacció del *Record de la Aliança*, demanant auxili l'any 1736 al Rei d'Anglaterra Jordi August (aixís resulta de notes de la família Grases de l'arxiu de Pau Comas). Si'l Rei d'Anglaterra hagués tingut honor, altra hauria sigut la sort de nostres llibertats en aquells atzarosos temps. A Sant Boi de Llobregat, on En Casanova se trobava, hi havia reunió de patricis que parlaven sovintment dels medis de salvar la terra. A can Bosch, a l'entorn del llit on En Casanova moria, el 3 de maig de 1743, s'hi aco-

blaven son fill Rafel, sos parents Bosch i Vinyals de la Torra, sos amics Grases, Braçó i Martí i Cots. La última recomanació de nostre darrer Conceller en Cap fou la de que aimessin sempre la patria catalana i la de que treballassin sens treva per el retorn de sos feliços jorns. Sa comanda fou seguida fidelment, distingint-se, en particular, per sos treballs, son nét, el virtuós pare jesuïta Francesc Casanova i Vinyals de la Torra, exilat d'Espanya per Carles III de Borbó i acullit per el Sant Pare en la ciutat de Fara dins els Estats Pontificis. Els Grases, Bosch, Vinyals de la Torra i Martí sostingueren aquesta calor de regeneració arreu i assenyaladament en tota la alta muntanya de Catalunya. L'esperit patriòtic que animava el cor d'En Rafel Casanova i Comas serà immortal; son foc abrindador halenarà sempre en l'actuació catalana; a ell se deuen les primeres conquestes de nostre ressorgiment (1).

JOSEP RAFEL CARRERAS.

(1) Quatre paraules sobre la descendència directa d'En Rafel Casanova i Comas. Dels varis fills que tingué sols ne restà un de viu i amb successió en el moment de la mort del darrer Conceller en Cap. Era aquest En Rafel Casanova i Bosch. Els diferents fills que tingué aquest moriren tots sense successió, excepte l'hereu (per substitució de son germà major que's feu jesuïta) En Josep Casanova i Vinyals de la Torra que sols deixà una filla Maria Lluïsa Casanova i Comte, qui's casà ab Josep Antoni de Barraquer i de Llauder, morint l'únic fruit d'aital matrimoni. Morí després la Maria Lluïsa Casanova i nomenà hereu universal a son marit Josep Antoni de Barraquer i de Llauder, anant a passar an ell el patrimoni Casanova. En Josep Antoni de Barraquer i de Llauder se casà en segones nupcies amb Maria Gracia de Puig i de Metge. El fill gran d'aquest matrimoni, que per la sang no tenia res que veure amb En Casanova, encara que s'hi empeltà la tradició de son sentiment, Josep Maria de Barraquer i de Puig fou nomenat hereu de dita herència. Aital herència passà després a la distingida senyora Na Mercè de Barraquer i Garrigosa, muller del distingit oculista i ferm aimant de la patria catalana, En Manel Burch de Girona. L'altre nét d'En Rafel Casanova i Comas, que tingué successió fou na Gertrudis Casanova i Vinyals de la Torra que casà amb Jaume d'Amar de la Torra; enviudà i morí després deixant una filla d'aquest enllaç, na Maria Teresa Amar de la Torra i Casanova que casà amb Josep Soler de la Torra i Martí, qual nét vivia l'any 1826 i s'anomenava Baldri Soler de la Torra; tenia aquest alguna finca a Sant Boi de Llobregat.

EPISODIS HISTORICS

GRÁFICS DEL SETI DE BARCELONA

: 16 DE MAIG DE 1714

Un dels episodis més memorables d'aquella lluita per la defensa de la Nació Catalana, que més palesament mostra l'abnegació dels heroès del 1714, fou lo ocorregut el dia 16 de maig de 1714. En aquell temps, el seti prenía ja caràcter de cruel rigorositat, i els Concellers cregueren precis reunir-se juntament amb els generals i coronells per a escoltar el parer de tots amb respecte a la conducta a seguir. En el Concèll es pronunciaren patriòtics parlaments i els Concellers manifestaren l'entusiasme dels ciutadans i els quefes militars el de llurs tropes, per a prosseguir la defensa de la plaça. Aixís doncs, el Concèll de Guerra acordà regular les operacions militars sobre l'inalterable extrem de que devien sacrificar-se les vides, abans d'assenir a capitulació de cap mena. Aleshores, com si això fos poc, els generals i coronells enardits per el més viu entusiasme, desenvainaren ses espases i juraren davant dels Concellers, que complirien com a cavallers la seva paraula d'honor de no abandonar la ciutat, defensar-la a tota costa i de caure sepultats entre sus runes, abans de rendir cobardement ses espases a l'enemic que'ls setiava.

Averanys estrangers

NO entenem com e's historiadors catalans no han ja deixat d'anomenar Guerra de Successió l'alçament contra Felip V. Es ben sabut que aci les lluites civils no han sigut més que aparentment qüestions dinàstiques i que en realitat lluitaven principis o sistemes polítics i greuges d'ordre fonamental. No és ara moment oportú per a tractar d'aital punt; però amb relació als fets que en els presents jorns commemorem els fills d'aquesta terra, podem recordar unes paraules d'en Sanpere en comprovació de l'indicat concepte aplicat a la rebel·lió contra Felip. Diu l'autor del *Fin de la Nación Catalana* que la màxima jacobina dels sobirans i polítics francesos d'una llei i un rei, fou lo que posà les armes en mans dels catalans. Això mateix afirmà en Romaní en son llibre *Antigüedad del Regionalismo espanyol*, quan manifesta que «las rebeldías de Cataluña no han sido más que justas resistencias contra la tiranía y la opresión absolutistas.»

Ja feia segles que'ls reis i homes de l'Estat de Castella anaven accentuant la tendència absorbent, despòtica, centralista, i procurant que enllà de l'Ebre's formés una creencia popular de que espanyol i castellà era sinònim i per consegüent, que l'assimilació i unificació dels distints pobles ibèrics devia portar-se a terme sense contemplacions i seguint aquell criteri. Ho hagueren potser ja obtingut a no topat amb la resistència d'un dels indicats pobles, que bé mereix l'elogi que per altre ordre de coses havia escrit Horaci: *rectum et tenacem propositi virum*. Des de la mort del rei Martí fins als presents temps, sino constantment en l'actuació, sempre en el desig i en el propòsit, els catalans s'han resistit i han lluitat contra l'absorció castellana com informadora de l'unificació espanyola. Així ho han comprès molts polítics estrangers que les han volgut estudiar sense *parti pris*.

En fem ara a mà d'ues mostres pretèrites que creiem convenient recordar.

En la Pelació feta en 1611, per Girolamo Soranzo, embaixador de Venècia, al Senat d'aquella república, hi ha les interessants declaracions següents: «Aragona col quale vengono compresi li regni d'Aragona, Valenza e Catalogna... é molto differente dalla Castiglia, non riconosce in altro il Re che per suo superiore, ma si governa con propri amplissimi

privilegi... si può dire con verità che si governano senza alcuna dipendenza e si reggon in tutto e per tutto colle proprie leggi, che non restan sottoposte alla volontà ne all' arbitrio della corona. Non resta d'esservi in Spagna dei malumori, e numero infinito di persone mal contente, poichè vivono i Castigliani arrabbiati per essere aggravati da infinite e intollerabili gravetze... Gli aragonesi, valenziani e catalani malissimo contenti per essere stati violati ed alterati i loro immensi e insopportabili privilegi; *onde se si rappresentase alcuna occasione intrinseca od extrinseca, si vedrebbero senza dubbio gravissime alterazioni.*»

Trenta anys més tard de la Relació d'en Soranzo, esclatava la guerra de separació contra Felip IV.

Anem ara a l'altre predicció. Quan el govern britànic aconsellà al govern espanyol una amnistia general en favor dels rebels a Felip V i topà amb la resistència del Marquès de Bedmar, Lord Darmouth escrigué a Lexington que insistís en sostenir la conveniència de la conservació dels privilegis a Catalunya dient-li que no era això cosa solament d'interès per a l'Anglaterra sino per el propi rei d'Espanya, perquè *no convé portar els catalans a tenir que pensar en salvar-se per si mateixos, puix podrien fer gran figura en el mon* (1).

Catalunya fou vençuda i pocs mesos després d'escriure aquesta lletra Lord Darmouth, caigué Barcelona en poder dels filipistes. I quan tot semblava acabat per sempre, la resistència a l'unificació ha tingut una esplendent revifalla. Qui contempli avui des del cim del Tibidabo aquesta ciutat cap i casal de Catalunya, deu vegades més extensa que en 1714 i en plena renaixença literaria i econòmica, treballant per la restauració integral de la personalitat catalana, farà justícia a la penetració política del ministre britànic i a la més complicada de l'embaixador venecià i sentirà amb goig acostar-se'l jorn de les grans reparacions.

JOAQUIM MIRET I SANS

(1) Vegi's Sanpere, *Fin de la Nación Catalana*, pag. 3.

Fragment

VA venir el mal temps per a Catalunya: començaren les ventades dels segles XVI i XVII a saccejar les branques, caigueren les primeres fulles de l'arbre de les nostres llibertats!!...

Amb el vendabal de 1714 entràrem en ple hivern: pelats els camps, lluny, molt lluny les aurenets que en nostre llar niaren. I la neu va cubrir els cims de les muntanyes, i varen formar-se les congestes pels colls i les vessants del Pirineu. I es glaçaren les dèus i fonts de justícia i llibertat que un jorn havien fertilitzat la plana amb abundós regadiu!...

Mes ja l'hivern està a ses darreries: l'atmetller, sempre primerenc, comença a dar-nos flors. El dia va allargant-se, la neu fonent-se, la calor primaveral fa batre'ls cors. M'apar haver vist una aureneta... Tal volta m'haurà enganyat el desig, perquè fa fret encara; encara alguna glaçada tardana asseca'ls brots que anaven ja apuntant; encara bufa'l mestral maleit!!

Però la primavera no pot trigar!... Ufanes i rialleres, papellones i floretes ennaigaràn els ulls; vindran a vols les aurenets, fondrà 'l sol totes les neus, fins les més altes; les fonts de llibertat i de justícia revindran, s'eslliviaràn les congestes, baixará furienta més que mai la rierada!!... Ai dels que voldran oposar-se a son pas, ai dels que intentin deturar-la!!..

A. SUÑOL.

rams que's portin a l'estatua de l'invicte Conceller En Rafel Casanova.

Fer pública manifestació del goig amb que s'ha vist l'unànim acord de l'Ajuntament, respecte a l'honorament públic i solemne per part de la Ciutat al qui tant dignament la representa en moments d'angoixa per la mateixa, defensant fins amb el sacrifici de sa propia sang les llibertats de Catalunya i les de Barcelona.

Que tenint en compte, que si bé el trasllat de l'estatua serà ja un fet el proper dia 11, l'Ajuntament, desitjant honorar a l'il·lustre Conceller d'una manera digna i solemnia, ha acordat la construcció d'un artístic sòcol que per la perentorietat del temps no podrà ésser inaugurat fins d'aquí algún temps i agermanant a n'això el fet cruel d'ésser avui l'humanitat tota fortament desolada per dolor d'una guerra que, no tant sols en els actuals moments té en tensió als pobles tots de la terra sinó que també determina aquest fet una gairebé absoluta restricció de la llibertat necessària per a que els actes commemoratius resultessin tot lo solemnes i grandiosos que requereix, acordaren ajornar per al dia de l'inauguració definitiva del basament de l'estatua, el realitzar la grandiosa manifestació amb la qual Barcelona tota, rendís el merescut homenatge a un dels seus més gloriosos Concellers, ajornant aixís mateix per aital data, la celebració de tots aquells actes que's considerin oportuns.

Igualment s'acordà traslladar aquests acords a l'Ajuntament, a qui a l'ensems se li farà patent l'agraïment de les entitats per haver accedit a la seva patriòtica petició.

La commemoració

patriòtica a Moià

DIUMENGE vinent, dia 13, tindrà lloc a Moià, vila nadiua d'En Rafel Casanova, un tribut d'homenatge a la memoria de l'heròic patriota.

Després d'un solemne ofici, s'anirà a descobrir la làpida que ha de donar el nom d'En Casanova a un dels carrers de la vila. Aquesta làpida serà de marbre gris, amb les lletres i l'escut de Catalunya en relleu.

Celebrada aquesta cerimònia, es procedirà a posar la primera pedra del monument que la vila de Moià va a alçar al seu fill predilecte, pronunciant-se patriòtics parlaments per distingits oradors que d'arreu de Catalunya aniran a Moià a enaltir davant del poble, la memoria del darrer defensor de les llibertats catalanes.

Per a l'onze de setembre

Commemoració del II Centenari

EN la reunió tinguda darrerament per la Comissió commemorativa de tant patriòtica com luctuosa data, comissió integrada per representacions de la Unió Catalanista, Lliga Regionalista, Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de l'Indústria, Centre Nacionalista Republicà i Esquerra Catalanista, es prengueren per unanimitat els següents acords:

Recomanar a totes les entitats adherides als reunits, que, enguany si cab, procurin sien més nombroses que cada any les corones i

Als hèroes de 1714

Honor etern als catalans gloriosos
que defensant la mare mal ferida
tota llur sang donaren per lliurar-la
d'una mort deshonrosa!

Entorn son sí com a bons fills caigueren
tal com de l'arbre que un mal llamp esvinça
cauen els fruits tot envoltant la soca
que'ls hi donà la saba.

Hèroes sublims! En formidable lluita
contra enemics cent cops majors, mostràreu
que no entra la opressió en un poble digne
sense abans fer-ne runes.

I l'opressió vingué, i el foc vivíssim
que enardí vostres pits en amor patri
volgué ofegar en va. Les vostres cendres
guarden caliu encara!

Nosaltres el sentim; som hereus vostres.
No hem cedit pas: la lluita encara dura.
La fè, 'l treball també enginys són de guerra;
tan sols hem canviat d'armes.

Amb elles vencerem sens traidors pactes
ni compostes prudents: enrrera 'ls febles!
Sols mor el poble que s'ajup. Els avis
ens serviràn de guia.

Treballarem i lluitarem sens treva
fins a refè 'l casal destruït que és nostre
coronant-lo 'l penó de Catalunya
que onegi sol i lliure.

J. FRANQUESA I GOMIS

1714 - 1914

ANTONI DE VILLARROEL AL PLA D'EN LULL

Villarroel avença pel mig d'esclats mortals,
l'espasa nua en l'aire i el rostre animador;
al davant seu tot és volcà crepitador,
darrera d'ell tot són resignacions fatals.

Ell marxa vers la mort amb gestes augustals;
son cavall blanc té el seny de la suprema por,
i el poble, que'l segueix en el darrer furor,
s'immola ubr'ïcat amb alirets triomfals.

De sobte, el seu corcer, les cames extenent,
sentint-se forfollar la mort per la ferida,
ajup el cap soperb i atura's impotent...

I al toc acovardit que a parlament fa crida,
al mig de l'ampla plaça, s'aclofa el cavall blanc
al pes del cavaller regalimant de sang.

EPIGRAMA AL PEU DE L'ESTATUA

D'un canó i una campana
que tocava a sometent,
el metall tornat a fondre
tal vegada contemplem.

Oh, Rafel de Casanova,
invicteíssim Conceller!
Per la vostra recordança
i a vostra causa fidels,
quin día serà el gran día
que vostra estatua fonguem
i el metall, altra vegada
torni a esser lo que va esser:
canó de ventre de flames,
campana de sometent?

EDUARD GIRBAL JAUME
Mestre en Gai Saber

Memento...

Doscents anys que s'aclofava
sots el jou de l'invasor,
i encara segueix esclava
la Patria del nostre cor.

Esclava! mot que enguní
l'esperit dels nobles fills
que ara mateix la voldrí
sana, salva i sens perills.

Esclava! mot que perdura
com un estigma infamant,
no afogant-lo la conjura
d'un renàixer triomfant.

No hi són pas tots a la brega
pel camp del noble ideal;
cor hi ha que no batega
per un avenir capdalt.

Doscents anys! En l'esclavatge
s'hi ha endurit el sentiment.
Per esborrar tant d'ultratge,
ningú branda a sometent?

Tanta lluita deshonrosa,
d'ençà del jorn malhaurat,
fins la esperança ha marfosa
d'assolir la llibertat.

Pensem-hi, germans, pensem-hi
en nostre esdevenidor,
i serà grat trobà en premi
lliure la Patria del cor.

A. BUSQUETS I PUNSET

El marbre blanc

A VENIR de Catalunya! Marbre blanc on encara no ha sigut escrita la paraula esperada! Tu ets la fita de la nostra lliberació, vers on caminen amb pas adelerat els nostres anhels i les nostres esperances.

Oh, el caminar dels pobles, constant i inatutable a través dels anys i dels segles! Per damunt dels exèrcits de la tirania, esmunyint-se miraculosament de les argolles que engrillonon, resucitant d'entre els martres, els pobles que tenen un ideal nacional i una frisança col·lectiva d'assolir-lo, fan via eternament a pas de victòria.

L'ideal dels pobles, és la màgica claretat que des del cim de la llur futura sobirania, els crida a complir-hi una missió gloriosa.

Ai del poble qui per l'egoisme d'estalviar-se la penúria del camí, no accepta la sagrada comanda! Damunt d'ell caurà en càstig l'oblit de la humanitat i ja mai més la seva veu ni'ls seus plans no trobaràn amorós ressò sobre la terra.

Alça els ulls a la claretat del teu ideal, Catalunya! Mira arreu: els pobles que avui exerceixen la sobirania del món, estan malversant l'or i la sang de la humanitat en lluites fratricides. Un calfred d'esborronament tremola sobre la terra; aquests pobles que han malversat el llur tresor humà, no tenen dret a exercir-hi més la sobirania. La humanitat esfereïda els nega la seva confiança; aquests pobles no són dignes de senyalar-li el camí. Ara la humanitat espera la seva redempció, dels pobles que renaixen sens màcula de pecat.

Ara la humanitat espera dels pobles com tú, Catalunya. Mira l'ideal com flameja dalt de la muntanya santa de la llibertat; les oliveres simbòliques l'encerclen amb una gran corona de pau. El poble que primer assoleixi el cim,

serà exalçat i beneït per tots els altres pobles de la terra.

Camina que caminaràs, Catalunya, emprèn la ruta que escala la muntanya. A banda i banda del camí els cobards, els esquifits d'ànima, els impotents et posaran obstacles i et diràn folla perquè'ls passes sense fer atenció a les llurs paraules avisadores d'un perill fantàstic. Tu sabs on vas i perquè hi vas. Camina que caminaràs, Catalunya.

Quan un poble té consciència del seu destí i posa en l'avenir la seva esperança de dignificació, una inefable serenitat li enmena els passos i rès del món li pot fer tòrcer el seu camí. Els esbarzers i els arsos et barraran el pas ferint el teu cos dolcíssim; veus invisibles i insinuantes et mostraran camins més planers on els teus peus no sagnarien; tu ves seguint la ruta per on l'alta claretat de l'ideal t'il·lumi les accions i la paraula. Si la via és aspre i dolorosa, la visió de la gloria futura t' farà lleu el torment. Tu sabs on vas i perquè hi vas. Camina que caminaràs, Catalunya.

Tens tota la vida al davant; tot un avenir de pau i de bondat, que s'espera per a encarnar-se en la teva humana gràcia. No sents una ambició de gloria que't remou les entranyes i et fa el cos més lleuger? Segueix l'ascensió fadigosa; el victoriós bleixar del teu pit és el panteig d'una lluita santa. Veus? al llindar del clos sagrat de la llibertat hi ha una pedra blanca que espera la hora del teu pas, per a cantar-la a la humanitat anguniosa.

No defalleixis mai, doncs. I quan arribis al cim de l'ideal, havent escampat per el món les branques d'olivera, no t'hi entronitzis pas en majestat terrena. Cerca en els horitzons llunyans un ideal humà de claretat més viva i enmena-hi els teus passos deslliurants.

Eternament, camina que caminaràs, Catalunya.

CASALS CATALANISTES DELS DISTRICTES IV - VI - VII

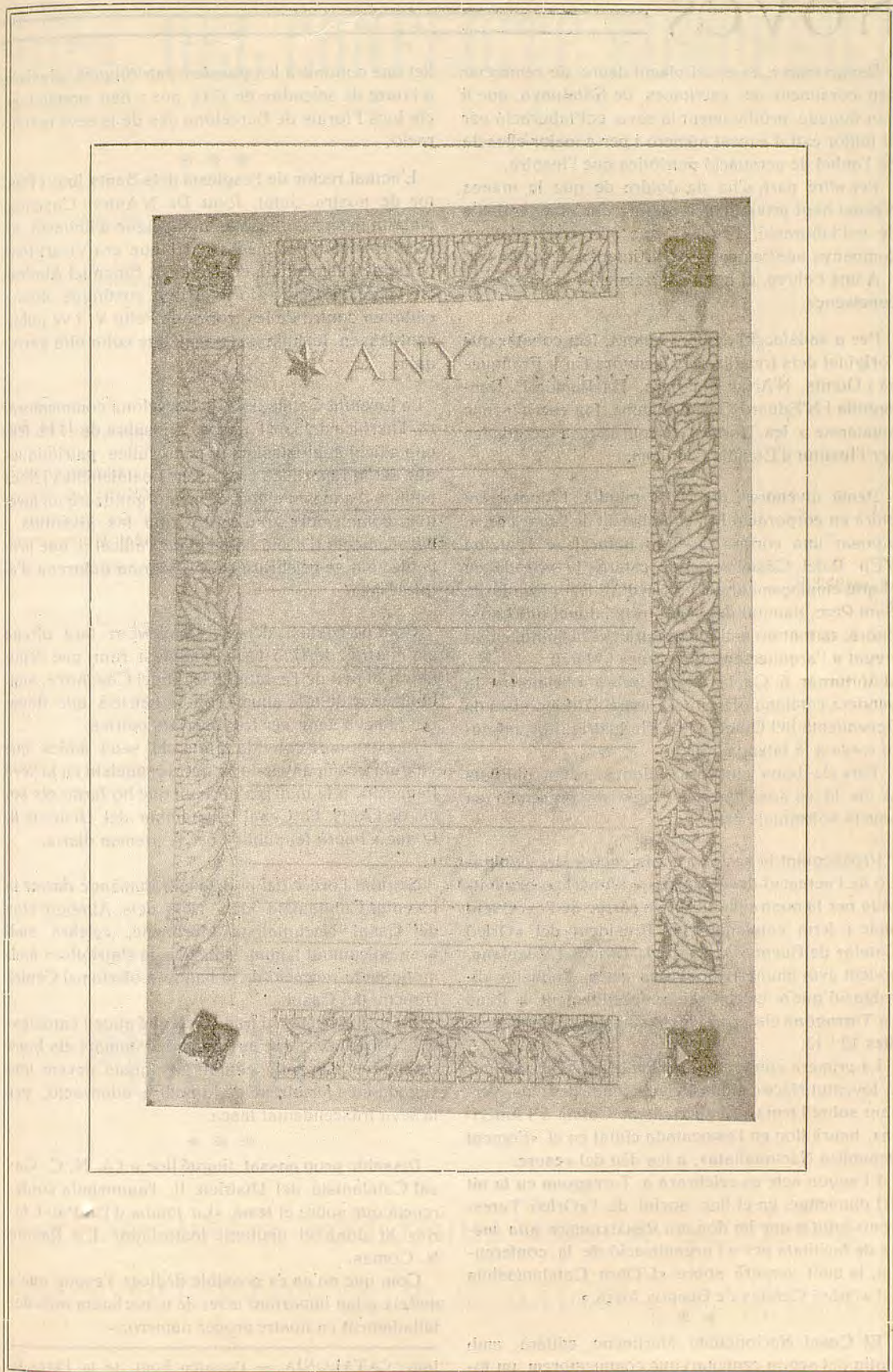
11 SETEMBRE 1914

GRANDIOS MITING COMMEMORATIU

en l'hostatge social del Casal Nacionalista del Dte. VI

Universitat, 83

A les 10 de la nit

NOVES

RENAIXEMENT, és en el plaent deure de remerciar ben coralment als escriptors de Catalunya, que li han donada pròdigament la seva col·laboració per al millor èxit d'aquest número i per a major eficàcia de l'anhel de persuasió patriòtica que l'inspira.

Per altre part, s'ha de doldre de que la manca d'espai hagi privat d'incloure-hi estimables treballs de col·laboració, d'aquells que són encoratjadors companys nostres en la lluita intensa de cada dia.

A uns i altres, el nostre agraiment i la nostra reconeixença.

* * *

Per a satisfacció de llurs autors, fem constar que l'original dels treballs dels senyors En J. Franquesa i Gomis, N'Artur Masriera, En Ramón E. Bassegoda i N'Eduard Girbal i Jaume, fou escrit sense ajustar-se a les Normes Ortogràfiques acordades per l'Institut d'Estudis Catalans.

* * *

Demà divendres, dia 11, al migdia, l'Ajuntament anirà en corporació i en compliment de l'acord pres, a posar una corona de flors naturals a l'estatua d'En Rafel Casanova, que estarà ja posada en el nou emplaçament del carrer d'Ali-Bei i Ronda de Sant Pere, damunt del sòcol provisional que'l sostindrà, en tant no estigui construït el definitiu, encarregat a l'arquitecte senyor Soler i March.

Al tornar a Cà la Ciutat, rebrà oficialment la bandera catalana oferta pel Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de l'Indústria, la qual serà içada a la fatxada gòtica.

Tots els bons ciutadans, doncs, estan obligats si els hi és possible, a fer acte de presència en aquets solemniais actes.

* * *

Prosseguint la serie de conferencies de divulgació de l'actuació dels catalans a l'Amèrica, organitzada per la nostra publicació a càrrec de l'excel·lent amic i ferm catalanista, el President del «Orfeó Català» de Buenos Aires, en J. Termes i Vilaplana, podem avui anunciar dos nous actes d'aquella divulgació que's celebraran respectivament a Reus i a Tarragona els prop-vinents dissabte i diumenge, dies 12 i 13.

La primera conferència, organitzada d'acord amb la Joventut Nacionalista Republicana de Reus, versant sobre'l tema «L'Imperialisme Català a l'Amèrica», haurà lloc en l'esmentada ciutat en el «Foment Republicà Nacionalista», a les deu del vespre.

El segon acte es celebrarà a Tarragona en la nit del diumenge, en el lloc social de l'«Orfeó Tarragonès» entitat que ha donat a RENAIXEMENT tota mena de facilitats per a l'organització de la conferència, la qual versarà sobre «L'Obra Catalaníssima del «Orfeó Català» de Buenos Aires.»

* * *

El Casal Nacionalista Martinenc, editarà, amb motiu del segon centenari que commemorem, un fo-

llet que contindrà les poesies patriòtiques alusives a l'onze de setembre de 1714 que s'han premiat en els Jocs Florals de Barcelona des de la seva restauració.

* * *

L'actual rector de l'església dels Sants Just i Pastor de nostra ciutat, Rvnt. Dr. N'Antoni Casellas, amb un gran zel patriòtic, molt digne d'imitació, ha recullit unes notes inèdites del que era Vicari Perpetuu de l'esmentada església Dr. Emanuel Almirall en la gesta tràgic-gloriosa que sostingué nostra ciutat en contra de les tropes de Felip V i ve publicant-les en la fulla setmanal que edita dita parroquia.

* * *

La Joventut Catalanista de Barcelona commemorarà l'heròica data de l'onze de Setembre de 1714, fent una edició copiosíssima d'un es de fulles patriòtiques que seran repartides en els actes catalanistes i llocs públics d'aquesta ciutat. A més organitzarà un meeting commemoratiu d'acord amb les joventuts i agrupaments d'acció catalanista radical i que probablement se celebrarà en la segona quinzena d'aquest mes.

* * *

Com de costum, demà RENAIXEMENT farà ofrena als martres de 1713-14 d'un modest ram, que depositarà al peu de l'estatua d'En Rafel Casanova, simbolitzador de tots aquells braus patricis que donaren la seva sang per les llibertats patries.

RENAIXEMENT convida a tots els seus amics que vulguin acompanyar-lo, a que's reunixin en la seva Redacció, a la mateixa hora en que ho faran els socis de l'A. N. C. Casal Catalanista del Districte II, la que s'haurà fet pública per la premsa diària.

* * *

Seguint l'ordre del programa, diumenge darrer la Joventut Catalanista «Els Nétcs dels Almogavers» del Casal Nacionalista Martinenc, celebrarà amb gran solemnitat l'anunciada «Diada Patriòtica» amb motiu de la recepció de la bandera oferta pel Centre Directiu del Casal.

En tots els actes hi transcorregué aquell entusiasme i germanor a que'ns tenen acostumats els bons companys d'aquella entitat, als quals devem una vegada més fer ofrena de la nostra admiració, per la seva trascendental tasca.

* * *

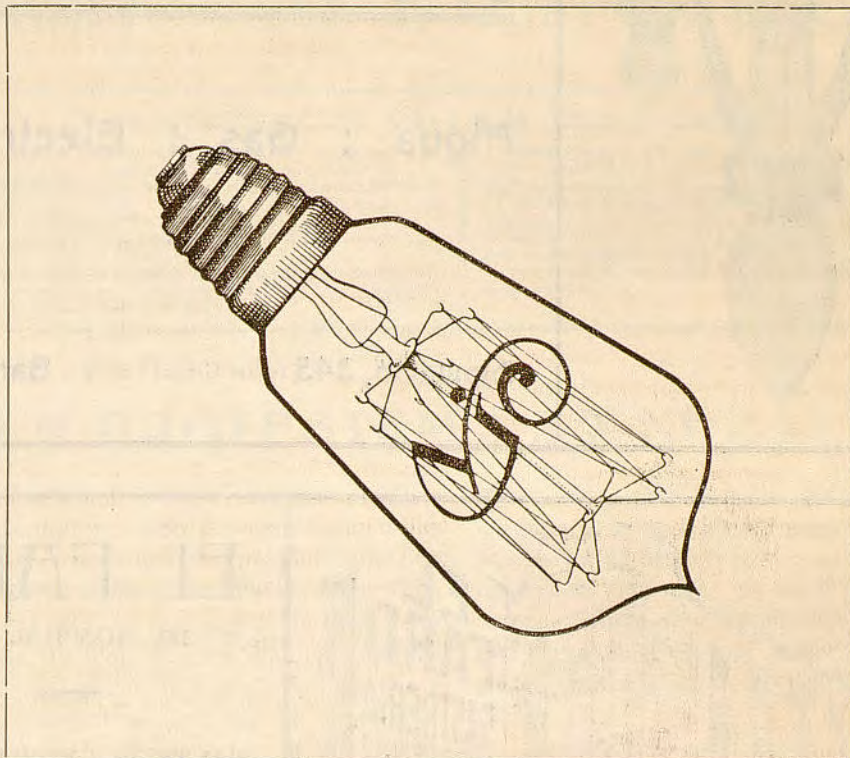
Dissabte prop passat, tingué lloc a l'A. N. C. Casal Catalanista del Districte II, l'anunciada conferència que sobre el tema «La tomba d'En Pau Claris» hi donà el distingit historiador En Ramón N. Comas.

Com que no'ns és possible dedicar l'espai que's mereix a tan important acte, ja'n parlarem més detalladament en nostre proper número.

ABANS
MENTRES
I DESPRÉS

DEL CONFLICTE EUROPEU

GASTAR LA BOMBETA DE FILAMENT ESTIRAT

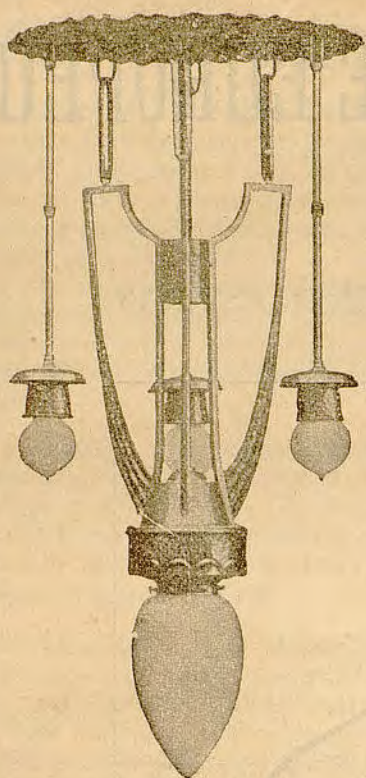
REPRESENTA SABER MIRAR PELS PROPIS INTERESSOS

PERQUE

RESISTEIX TOTES LES SOTRAGADES; FA LA LLUM BLANQUISSIMA; DURA DE 2 A 4 MIL HORES.

CONCESSIONARIS EXCLUSIUS PER A LA VENDA

PERMANYER GERMANS - Plaça Sta. Ana, 12, i Comtal, 2, entl. - BARCELONA

FÀBRICA DE LÀMPARES

Instal·lacions i reparacions

J. I J. LLAMUSÍ

Aigua : Gas : Electricitat

Diputació, 345 (entre Girona i Bailéu) **Barcelona**

FATXADA: HOSPITAL, 127, i SANT JERONI, 2 i 4
TALLERS: SANT JERONI, 3

ECONOMIA VERITAT : PREU FIXO

EL FARO

127 - HOSPITAL - 127

SASTRERIA : ROBES FETES
CAMISERIA : GENRES DE PUNT

Trajos a la mida:

Per a cavaller, de 20 a 100 pts.
» a nen, de 10 a 50 »

Trajos confeccionats:

Per a cavaller, de 15 a 60 pts.
» a nen, de 4 a 20 »

GRAN ASSORTIT EN CA-
MISES, CORBATES, GEN-
RES DE PUNT A PREUS
SENSE COMPETENCIA.